

Bharat Chandak

SATYA ELECTRICALS

POLYCORE, Legrand, NAVELLE, INDOLENE, INDOLENE

Finolex, G.K. COLORS, USHE, PHILIPS, GreatWhite, SIEMENS

Tapadia Market, Chain Sukh Road, Latur-413512

Ph : (O) 243678, 244458, 250776, (R) 242018

Email: satyaelectricals@rediffmail.com

लातूर वर्ष ४ थे अंक २१७ वा मंगळवार दि. १८ फेब्रुवारी २०२५ पृष्ठे ४ स्वागत मूल्य २ रु.

हिंदू-मुस्लिम विवाह म्हणजे लव्ह जिहाद नाही

नवी दिल्ली : महाराष्ट्रातील भाजप सरकारने अलिकडेच लव्ह जिहाद आणि सक्तीचे धर्मांतर यासारख्या प्रकरणांविरुद्ध कायदे करण्यासाठी ७ सदस्यांची समिती स्थापन केली आहे. महाराष्ट्राचे डीजीपी संजय वर्मा यांच्या अध्यक्षतेखाली ही समिती स्थापन करण्यात आली आहे. सध्याच्या भाजप सरकारमधील केंद्रीय मंत्री आणि एनडीए सहयोगी पक्षाचे नेते रामदास आठवले यांनी यावर आक्षेप व्यक्त केला आहे. ते म्हणाले की, धर्मांतर थांबवण्यासाठी तरतुदी असायला हव्यात, परंतु समाज आणि धर्मांमध्ये सुसंवाद राखणे देखील महत्त्वाचे आहे. केंद्रीय मंत्री रामदास आठवले म्हणाले की, आंतरधर्मीय विवाहांना लव्ह जिहाद म्हणणे चुकीचे आहे. त्याच वेळी, त्यांनी सक्तीचे धर्मांतर थांबवण्याची गरज देखील अधोरेखित

केली. आठवले पूर्वी लव्ह जिहाद कायद्याचे समर्थन करत असले तरी आता ते म्हणतात की जर हिंदू मुस्लिम आणि मुस्लिम मुलगा यांच्यात लग्न झाले तर धर्मांतर होऊ नये. ते म्हणाले, जर एखाद्या हिंदू मुलीने आणि मुस्लिम मुलाने परस्पर संमतीने लग्न केले तर त्याला लव्ह जिहाद म्हणू नये, परंतु जबरदस्तीने धर्मांतर करणे चुकीचे आहे. आठवले यांनी पंतप्रधान नरेंद्र मोदींचा बचाव करताना म्हटले की ते सर्व समुदायांच्या कल्याणासाठी काम करतात आणि त्यांच्या योजनांचा सर्वांना फायदा होतो. ते म्हणाले, पंतप्रधान मोदी सर्वांना समान मानतात. त्यांच्या धोरणांचा फायदा मुस्लिमांनाही होतो. तो संपूर्ण समुदायांविरुद्ध नाही तर कडुरपंथी मुस्लिमांच्या विरोधात आहे.

पत्रकार मिलिंद जाधव यांना शिवीगाळ व जिवेठार मारण्याची धमकी दिल्या प्रकरणी : पत्रकार संरक्षण कायद्यांतर्गत गुन्हा दाखल.

कल्याण / नाना म्हात्रे :- बातम्या प्रसिध्द केल्यानंतर व ग्रामपंचायत मध्ये माहितीचा अधिकारद्वारे माहिती मागविली असता मनात राग धरून पत्रकाराला अश्लील भाषेत शिवीगाळ करून जिवे ठार मारण्याची धमकी दिल्याप्रकरणी बोरिवली ग्रामपंचायत सदस्या अश्विनी अशोक कशिबले, अशोक लहू कशिबले, अजय अशोक कशीबले यांच्यावर पत्रकार संरक्षण कायद्यान्वये पडद्या पोलीस स्टेशन मध्ये गुन्हा दाखल करण्यात आला. भिवंडी तालुक्यातील पडद्या, समतानगर येथे राहणारे पत्रकार मिलिंद जाधव यांनी शाळेच्या समस्या बद्दल बातम्या प्रसिद्ध केल्या होत्या. तसेच बोरिवली ग्रामपंचायत मध्ये माहिती अधिकार अन्वये माहिती मागवली होती. याचा मनात राग धरून बोरिवली ग्रामपंचायत सदस्या अश्विनी अशोक कशिबले, अशोक लहू कशिबले, मुलगा अजय अशोक कशिबले यांनी पत्रकार मिलिंद जाधव यांना

अर्वाच्य भाषेत शिवीगाळ करून अजय कशीबले याने जिवेठार मारण्याची धमकी दिली होती. पत्रकाराला न्याय मिळावा म्हणून महाराष्ट्र राज्य मराठी पत्रकार संघाचे राज्य सरचिटणीस विश्वासराव आरोटे, ठाणे जिल्हाध्यक्ष भगवान चंदे व पदाधिकाऱ्यांनी पत्रकार संरक्षण कायदा अंतर्गत गुन्हा दाखल करावा असे निवेदन पडद्या पोलीस स्टेशन मध्ये दिले होते. महाराष्ट्र राज्य पत्रकार संघाला पत्रकार संरक्षण कायदा अंतर्गत गुन्हा दाखल करण्यात यश आले आहे. अश्विनी कशीबले, अशोक कशिबले, अजय कशीबले यांच्या विरोधात भादवि कलम ३५१(२) ३५२ तसेच महाराष्ट्र पत्रकार संरक्षण कायदा कलम ३ व ४ अन्वये पडद्या पोलीस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. पुढील तपास उपविभागीय पोलीस अधिकारी राहुल झाल्टे करीत आहेत.

गुणवत्तेच्या आधारावर लातूर येथेच महसूल आयुक्त कार्यालय स्थापन करावे २१ फेब्रुवारी रोजी लक्षवेधी धरणे आंदोलन

लातूर :- गेली पंधरा वर्षांपासून मराठवाड्यात दुसरे स्वतंत्र विभागीय कार्यालय स्थापन करण्याचा प्रश्न शासनाच्या विचाराधीन असताना महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी नांदेड येथे आयुक्तालय स्थापना असे मान्य केल्यामुळे लातूर जिल्हा वकील मंडळाचे अध्यक्ष ड. शरद इंगळे यांच्या अध्यक्षतेखाली तातडीची महत्त्वपूर्ण बैठक आयोजित करण्यात आली. या बैठकीत गुणवत्तेच्या आधारे लातूर येथेच मराठवाड्यातील दुसरे स्वतंत्र विभागीय महसूल आयुक्त कार्यालय स्थापन झाले पाहिजे. लातूरकरांनी गेली पंधरा वर्षांपासून आयुक्त कार्यालयासाठी संघर्ष केला आहे. मा. उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केल्या, लातूर, उस्मानाबाद, बीड परिसरातील नागरिकांचा तीव्र भावना विचारात घेऊन तत्कालीन तथा विद्यमान मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस यांनी विभागीय आयुक्त कार्यालयासाठी योग्य ठिकाण कोणते याबाबत श्री उमाकांत दांगट यांची समिती नेमली. या समितीने शासनाकडे अहवाल दिलेला असून तो अहवाल खुला करावा. या अहवालात गुणवत्तेच्या आधारावर लातूर येथे आयुक्त कार्यालयासाठी सकारात्मक शिफारस करण्यात आली आहे. या पार्श्वभूमीची, लातूरच्या जनतेची तीव्र भावना आणि आतापर्यंतचा इतिहास याचे अवलोकन न करता महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांनी केलेल्या वक्तव्याचे तीव्र पडताळ बैठकीत उमटले, म्हणून लातूर येथेच विभागीय महसूल आयुक्त कार्यालय स्थापन करण्यासाठी दिनांक २१/०२/२०२५ शुक्रवार रोजी जिल्हा न्यायालयाच्या समोर सकाळी

११ ते दुपारी ०१ वाजेपर्यंत लक्षवेधी धरणे आंदोलन आयोजित करण्यात आले असून समितीच्या वतीने लवकरच मा. मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस आणि महसूल मंत्री चंद्रशेखर बावनकुळे यांना जिल्हातील आमदार, खासदार यांना सोबत घेऊन सर्वपक्षीय शिष्टमंडळ भेटून मराठवाड्याचा समतोल विकासासाठी लातूर येथेच दुसरे स्वतंत्र विभागीय महसूल आयुक्त कार्यालय स्थापन करावे यासाठी निवेदन देण्यात येणार आहे. दिनांक २१ फेब्रुवारी रोजी आयोजित लक्षवेधी धरणे आंदोलनात विविधांशोबत विविध पक्ष व संघटनांनी सहभागी व्हावे असेही आवाहन करण्यात आले असून या बैठकीत ड.अण्णाराव पाटील, ड. व्यंकट बेद्रे, ड. बळवंत जाधव समितीचे निमंत्रक ड. उदय गवारे यांनी विचार मांडले. या बैठकीस प्रामुख्याने ड. मधुकर राजमाने, ड. चंद्रकांत आगरकर, ड. प्रदीपसिंह गंगणे, ड. विजय जाधव, ड. कमलाकर सोनवणे, ड. मनीषा दिवे पाटील, ड. तृप्ती इटकरी, ड. नरेश कुलकर्णी, ड. बी. जी. कदम, ड. संजय पाटील, ड. गणेश यादव, ड. परवेज पठाण, ड. आनंद खांडेकर, ड. धनराज झाडके, ड. भालचंद्र कवठेकर, ड. रमेश गायकवाड, ड. शेखर हविले, ड. बि. व्ही. सूर्यवंशी, ड. बालाजी पांचाळ, ड. गुरलिंग काळे, ड. भगवान साळुंखे, ड. प्रदीप पाटील, ड. अनंत बाणणे, ड. सुभेदार मांडळे, ड. सोनवणे एस.डी. , ड. हरी निदुरे, ड. राम पाटील आदी उपस्थित होते.

छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती निम्मित्त लातूर शहरातील वाहतूक मार्गात बदल...

लातूर :- लातूर शहरात दि. १९/०२/२०२५ रोजी छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती उत्सव असल्याने दिनांक १८/०२/२०२५ रोजी रात्री २०.०० ते २४.०० वाजे पावेतो छत्रपती शिवाजी महाराज चौक येथे जन्मोत्सव मोठ्या प्रमाणात साजरा करण्यात येणार असून तेथे मोठ्या प्रमाणात महिला, मुले व जनसमुदाय जमा होणार आहे. तसेच लातूर शहरात दिनांक १९/०२/२०२५ रोजी विविध जयंती समिती व संघटनेतर्फे वाजत-गाजत छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती जन्मोत्सव, मिरवणुका व मोटार सायकल रॅली काढण्यात येणार आहे, सदर मोटार सायकल रॅली श्री सिध्देश्वर मंदीर-मळवटी कॉर्नर- डिमार्ट सिंग रोड मार्गे-नविन रेणापुर नाका-जुना रेणापुर नाका- छत्रपती शिवाजी महाराज चौक-दयानंद गेट-संविधान चौक येथून परत छत्रपती शिवाजी महाराज चौक-राजीव गांधी चौक-बक्षेश्वर चौक-गरुड चौक-विवेकानंद चौक-शाहू चौक-गंजगोलाई- सराफ लाईन मार्गे गांधी चौक ते छत्रपती शिवाजी महाराज चौक या मार्गावरून मागील वर्षी काढण्यात आली होती. त्यामुळे जनतेच्या सोयीच्या व सुरक्षिततेच्या दृष्टीने लातूर शहरातील खालील मार्गावर वाहतूक बंद करणे व पर्यायी मार्गाने वळविणे आवश्यक आहे. दिनांक १८/०२/२०२५ रोजी रात्री २०.०० ते २४.०० वाजे पावेतो व दिनांक १९/०२/२०२५ रोजी खालील लातूर शहर भागात वाहतूक बंद करून विविध भागात वळविणे आवश्यक आहे. दिनांक १८/०२/२०२५ रोजी रात्री २०.०० ते २४.०० वाजे पर्यंत वाहतूकीस बंद असणारे मार्ग १) १८/०२/२०२५ रोजी रात्री २०.०० ते रात्री २४.०० वाजे पावेतो छत्रपती शिवाजी महाराज चौक जन्मोत्सव निमित्त छत्रपती शिवाजी महाराज चौक येथे येणाऱ्या

सर्व प्रकारच्या वाहनांना (मोटर सायकल, धी व्हीलर, एस.टी. बसेस, ट्रक, टॅम्पो, टॅक्सी, ट्रॅव्हल्स, मिनीडोअर इ.) वाहतुकीसाठी बंद करण्यात येत आहेत. दिनांक १९/०२/२०२५ रोजी सकाळी ०९.०० ते रात्री २३.०० वाजे पर्यंत वाहतुकीस बंद असणारे मार्ग १) दिनांक १९/०२/२०२५ रोजी छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती मिरवणुका या पी.व्ही.आर चौक ते एक नंबर कॉर्नर, पाण्याची टाकी (संविधान चौक), दयानंद गेट मार्गे छत्रपती शिवाजी महाराज चौक व नविन रेणापुर नाका ते जुना रेणापुर नाका मार्गे छत्रपती शिवाजी महाराज चौक व राजीव गांधी चौक ते आदर्श कॉलनी, नंदी स्टॉप मार्गे छत्रपती शिवाजी महाराज चौक व तसेच गरुड चौक ते गाव भागातील मिरवणुका गंजगोलाई, मुख्य बसस्थानक, मिनी मार्केट, अशोक हॉटेल मार्गे छत्रपती शिवाजी महाराज चौक येथे येणार आहेत. त्यामुळे दि. १९/०२/२०२५ रोजी सकाळी ०९.०० ते रात्री २३.०० वाजे पर्यंत सदरचे रोड हे सर्व प्रकारच्या वाहनांना (मोटर सायकल, धी व्हीलर, एस.टी. बसेस, ट्रक, टॅम्पो, टॅक्सी, ट्रॅव्हल्स, मिनीडोअर इ.) वाहतुकीसाठी बंद करण्यात येत आहेत. तरी जनतेने खालील पर्यायी मार्गाचा अवलंब करावा : १) पी.व्ही.आर चौकातून शिवाजी चौक व शहरात येणाऱ्या एस.टी. बसेस पी.व्ही.आर. चौकातून सिंगरोडने नवीन रेणापुर नाका मार्गे जुना रेणापुर नाका येथील बसस्टॅन्डचा वापर करतील. बाकी सर्व वाहने रेणापुर नाकाकडे किंवा खाडगाव टी पॉईंट मार्गे वाडा हॉटेल किंवा खाडगाव टी पॉईंट, साई धाम, आशियाना बंगला, जुना औसा रोड याचा वापर करतील. २) औसा रोडने शहरात येणाऱ्या एस.टी. बसेस या, छत्रपती चौक (वाडा हॉटेल) येथून सिंग रोड मार्गे पी.व्ही.आर. चौक, नविन रेणापुर नाका ते जुना

रेणापुर नाका बसस्थानकाचा वापर करतील. तसेच चार चाकी, तीन चाकी व दोन चाकी वाहने जुना औसा रोडवरून आशियाना बंगला, साई धाम मार्गे खाडगाव टी पॉईंट किंवा नाईक चौक मार्गे सुतीमील रोड या मार्गाचा वापर करतील. ३) अंबाजोगाई रोडने लातूर शहरात येणाऱ्या एस.टी. बसेस जुना रेणापुर नाका येथील बसस्थानकाचा वापर करतील. अंबाजोगाई रोडने येणारी चार चाकी, तीन चाकी व दोन चाकी वाहने ही सिध्देश्वर मंदिराकडील रोड मार्गे गरुड चौकाकडे किंवा गाव भागात जातील व तसेच जुना रेणापुर नाका येथून बालाजी मंदीर या मार्गाचा वापर करतील. ४) नांदेड रोडने शहरात येणाऱ्या एस.टी. बसेस या गरुड चौक, सिध्देश्वर चौक, नविन रेणापुर नाका मार्गे जुना रेणापुर नाका येथील बसस्थानकाचा वापर करतील. नांदेड रोडने येणारे ट्रक, चार चाकी, तीन चाकी व दोन चाकी वाहने ही सिध्देश्वर मंदिराकडील रोड मार्गे नविन रेणापुर नाका, रेल्वे स्टेशन मार्गे पीव्हीआर चौक या मार्गाचा वापर करतील किंवा गरुड चौक, बाभळगाव नाका, बक्षेश्वर चौक मार्गे राजीव गांधी चौक या मार्गाचा वापर करतील. ५) तसेच शहरातील वाहतुकीसाठी जनतेस १) राजस्थान विद्यालय ते पॅरलल रोडने बेद्रे कॉम्प्लेक्सच्या पाटीमागून औसा रोड, आशियाना बंगला ते खाडगाव रोड, सिंग रोडचा २) गांधी चौक ते बस्वेश्वर महाविद्यालय - रमा चित्रपटगृह - खोरी गल्ली - शिवनेरी लॉज अशा मार्गाचा अवलंब करावा. जुना रेणापुर नाका बसस्थानक येथे येणाऱ्या या वाजण्याच्या सर्व बसेस परत त्याच मार्गे सिंग रोडने जातील. तरी सर्व नागरिकांनी दिनांक १९/०२/२०२५ रोजी सकाळी ०९.०० ते रात्री २३.०० वाजेपर्यंत वाहतुकीसाठी बंद असलेल्या मार्गावर वाहनांचा वापर टाळावा व पर्यायी मार्गाचा वापर करून प्रशासनास सहकार्य करावे.

माता रमाईचा त्याग महान आहे - भिक्खु पय्यानंद थेरो

लातूर :- डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे जीवन महान कार्यांनी परिपूर्ण आहे, पण त्यांच्या या प्रवासात त्यांच्या पत्नी माता रमाबाई आंबेडकर यांचा अतिशय महत्त्वाचा वाटा होता. रमाईच्या त्यागाशिवाय बाबासाहेबांचा संघर्ष आणि यश अपूर्ण राहिले असते. माता रमाई बाबासाहेब आंबेडकरांच्या कर्तृत्वाच्या आधारस्तंभ होत. म्हणूनच त्यांना त्यागमूर्ती म्हटले जाते. माता रमाई या त्याग, प्रेम आणि समर्पणाचा सर्वोच्च आदर्श होत्या. बाबासाहेबांचे जीवन, शिक्षण, चळवळ आणि संपूर्ण कार्य रमाईशिवाय अपूर्ण आहे. म्हणूनच माता रमाईचा त्याग महान असल्याचे प्रतिपादन भिक्खु पय्यानंद थेरो यांनी या वेळी केले. हिप्पळगाव ता. शिरूर अनंतपाळ, जि लातूर येथे माता रमाई आंबेडकर यांच्या जयंती निमित्त हिप्पळगाव येथील सर्व महिला मंडळ च्या वतीने भिक्खु संघाच्या धम्म देशनेचा कार्यक्रम आयोजित करण्यात आला होता. कार्यक्रम प्रारंभी महामानवांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले. या वेळी त्रिसरण पंचशील पु. भिक्खु बोधिराज यांनी दिले. त्रिरत्न वंदने

नंतर पु. भिक्खु संघाची धम्मदेसना झाली. कार्यक्रमाचे प्रास्तविक उदय सोनवणे यांनी केले सूत्रसंचालन रमेश सोनवणे केले तर आभार नारायण कांबळे यांनी मानले. यावेळी लक्ष्मीबाई सोनवणे, विमलबाई सोनवणे, शितलसोनवणे, अश्विनी कांबळे, शिल्पा सोनवणे, उषा सोनवणे, मिराबाई सोनवणे, सुनिता सोनवणे, कोमल सोनवणे, मजलास सोनवणे, अरुणा सोनवणे, भागीरथी गाथाडे, सुकेशनी गाथाडे, राणी गाथाडे, संताबाई गाथाडे, शीला गाथाडे, सत्यकला सोनकांबळे, लताबाई बाळू सोनवणे, विठ्ठल सोनवणे, दाहू सोनवणे, जनार्धन गाथाडे, शिवा गाथाडे, संजय सोनवणे, गणेश सोनवणे, दीपक सोनवणे, साधू गाथाडे, विश्वजी सोनवणे, करन ओव्हाळ, मिलिंद धावारे ई. उपस्थिती होती. कार्यक्रमाच्या यशस्वीतेसाठी माता रमाई आंबेडकर जयंती उत्सव समितीच्या सर्व सदस्यांनी परिश्रम घेतले. या वेळी हिप्पळगाव येथील लहान बालक, जेष्ठ, उपासक, उपासिकांचि मोठ्या संख्येने उपस्थिती होती.

विश्वरत्न बुध्द विहारात माता : भिमाई जन्मोत्सव उत्साहात साजरा

नवी मुंबई / के. एच. हनवते :- विश्वरत्न परमपूज्य डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर या महामानवांचे लालन, पालन संगोपन करणाऱ्या माता भिमाईचा जन्मोत्सव विश्वरत्न बुध्द विहार सेक्टर १८ नेरुळ नवी मुंबई येथे उत्साहात साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाला बऱ्याचशा मैत्रिणींनी हजेरी लावली होती. कार्यक्रम अचानक साजरा करण्याचे ठरवल्यामुळे काही मैत्रीणीना येता आले नाही. त्यांचेही कविता ताई कांबळे (भारतीय बौध्द महासभा) यांनी मनापासून स्वागत करून व सर्वांना माता भिमाई जयंतीच्या मंगलमय हार्दिक शुभेच्छा दिल्या. या कार्यक्रमासाठी आद. आलनिताई औचर यांनी स्वीट (लाडू) वाटून आनंद साजरा केला. सगळ्यांनी शुभेच्छा देऊन माता भिमाई यांच्या आठवणीला उजाळा दिला व सरते शेवटी सरणत्तय गाथा घेऊन कार्यक्रमाची सांगता करण्यात आली.

संपादकीय....

अमेरिका मैत्रीचे शुभसंकेत

गेल्या काही वर्षात सर्वाधिक वेगाने विस्तारणारी अर्थव्यवस्था आणि डिजिटलसारखी नवनवीन तंत्रज्ञाने लगेच आत्मसात करणारा देश म्हणून भारताने जगात ओळख निर्माण केली आहे. भारत-अमेरिका अणुकरार झाल्यापासून दोन्ही देशांत जवळीक निर्माण झाली. व्यापारी तसेच सागरी क्षेत्रातील चीनच्या दादागिरीला आळा घालण्यासाठी भारत आणि अमेरिका विविध व्यासपीठांवर एकत्र आले. २०१७ मध्ये वॉशिंग्टनमध्ये पहिल्यांदा अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प आणि पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांची भेट झाल्यापासून उभयतामधील संबंध दृढ होत गेले.

कोणत्याही दोन मोठ्या देशांमध्ये काही मुद्द्यांवर सहमती होत असते, तर काही मुद्द्यांवर मतभेद होत असतात. यापूर्वी ट्रम्प यांनी अनेकदा भारतावर टीका केली असली, तरी त्यांनी कधीही मोदी यांच्यावर तोफ डागलेली नाही. उभयतांच्या मैत्रीमध्ये एक जिद्दाळा असून, यावेळीही 'मोदी, यू आर ग्रेट' असे उद्गार ट्रम्प यांनी काढले. यंदाच्या केंद्रीय अर्थसंकल्पात काही वस्तूंवरील आयात शुल्कात भारताने कपात केली. तसेच अमेरिकेचे कच्चे तेल विकत घेण्याची आमची तयारी असल्याचे संकेत आधीच जाहीरपणे दिले. अमेरिकेत बेकायदेशीररीत्या स्थलांतर केल्याच्या भारतीयांना परत घेण्याची तयारी दर्शवली. त्यानुसार अशा लोकांना भारतात परत पाठवले जात आहे. जो बायडेन सरकारने व्यापारी करारामध्ये पर्यावरण आणि कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत भारतावर कठोर अटी लादल्या होत्या. तसेच गेल्या काही वर्षात भारत आणि अमेरिकेतील व्यापारी तूट ४६ अब्ज डॉलर्सवर गेली. अशी सर्व पार्श्वभूमी असूनही मोदी यांचा यावेळचा अमेरिकेच्या दौरा कमालीचा यशस्वी ठरला, असेच म्हणावे लागेल.

पूर्व लडाखमध्ये चीनसोबत भारताचा जो संघर्ष झाला, त्याबद्दल ट्रम्प यांनी खेद व्यक्त करून एकप्रकारे चीनबद्दलची नाराजीच व्यक्त केली. भारत-पश्चिम आशिया-युरोप महामार्गाबाबत उभय देशांत मतैक्य झाले असून, एकरूपतेपणे महान व्यापारी मार्ग उभारण्याबद्दल विश्वास व्यक्त करण्यात आला. दोन्ही देशांत पुढील दशकासाठी संरक्षण क्षेत्रातील सहकार्याची चौकट तयार केली जाणार आहे. 'यूएस-इंडिया कॉम्पॅक्ट करार'च्या अंतर्गत भारताला प्रचंड प्रमाणात लष्करी साहित्याची विक्री केली जाणार असून, उच्च प्रहार क्षमतेची आणि अत्याधुनिक एफ-३५ स्टेल्थ लढाऊ विमाने अमेरिका भारताला देणार आहे. तसेच 'जॅन्डलिन' ॲँटिॲक गायडेड मिसाइल्सचे संयुक्तपणे उत्पादन केले जाणार आहे. गेल्या काही वर्षात चीनने भारताच्या कुरापती काढण्यास सुरुवात केल्याने खरे तर त्याला प्रतिआह्वान देणे, हेच भारत-अमेरिका संरक्षण सहकार्याचे मूळ उद्दिष्ट आहे. अलीकडील काळात चीनने सीमावर्ती भागातून सैन्य माघार घेतली असली, तरीही त्या देशाच्या भारतविरोधी कारवाया पूर्णपणे थांबल्या आहेत, असे नाही; मात्र चीनसोबत सीमाप्रश्नी भारताने तिसऱ्या देशाचा हस्तक्षेप घुडकावून लावला असून, ही कृती योग्यच ठरते. भारत-चीन सीमावाद सुटण्यासाठी साह्य करण्याची तयारी ट्रम्प यांनी दर्शवली असून, यापूर्वी त्यांनी जम्मू-काश्मीरसंदर्भातही भारत व पाकिस्तानमध्ये मध्यस्थी करण्याची तयारी दाखवली होती; पण द्विपक्षीय संबंधात तिसऱ्या देशाने नाक खुपसण्याचे कारण नाही, हीच भारताची भूमिका आहे आणि अमेरिकेच्या यासंदर्भातील तयारीवर भारताने तिचा पुनर्रचारही केला.

मोदी यांच्या दौऱ्याची सर्वात मोठी फलश्रुती म्हणजे, भारत-अमेरिकेमधील व्यापार २०३० पर्यंत दुप्तीहून अधिक, म्हणजे ५०० अब्ज अमेरिकी डॉलरपर्यंत नेण्याचे ठरवले गेलेले उद्दिष्ट. भारताने अमेरिकी बाजारपेठेत आंबा व डाळेकड पाठवताना जी काळजी घ्यावी लागते, ती घेण्याच्या दृष्टीने पावले उचलली असून, त्याचे अमेरिकेने स्वागत केले. भारतातून अमेरिकेत मुख्यतः हिरे, वैद्यकीय उपकरणे, दागिने, रिफाईंड पेट्रोलियम, तांदूळ यासारख्या अनेक वस्तू पाठवल्या जातात. लष्करी, वाणिज्य, तंत्रज्ञान अशा सर्व क्षेत्रांमध्ये व्यापारवृद्धी केली जाणार आहे. वस्तू व सेवा क्षेत्रात एकमेकांचे हित पाहिले जाणार आहे. कृत्रिम बुद्धिमत्ता, सेमिकंडक्टर, क्वांटम, जैवतंत्रज्ञान, ऊर्जा व अंतराळ क्षेत्रात तंत्रज्ञान वापरसार प्रोत्साहन देण्यासाठी उभय देशांतील शैक्षणिक-खासगी क्षेत्रातील सहकार्य वाढवण्यात येणार असून, याचा भारतास लाभ होणार आहे.

बाजारपेठीय प्रवेश, आयात शुल्कात कपात, करेतर अडथळे आणि साखळी पुरवठा यंत्रणा यात भारत व अमेरिका समन्वयाने काम करणार आहेत, या व्यवहाराचे सुलभीकरण करण्यात आले, हे महत्त्वाचे! मोदी यांच्या दौऱ्यापूर्वी काही तास आधी अमेरिकेच्या विदेशी वस्तूंवरील कर धोरणातील बदलांवर ट्रम्प यांनी स्वाक्षरी केली. भारतासह अन्य देश अमेरिकी वस्तूंवर जितके आयात शुल्क लावतात, तितकेच दर अमेरिकेकही संबंधित देशांच्या उत्पादनांवर लावेत, असा त्याचा अर्थ आहे; पण याचा नकारात्मक अर्थ न घेता मोदी यांनी ही गोष्ट सकारात्मकतेने स्वीकारली. 'ट्रम्प यांच्याकडून एक चांगली ब्राभ मी शिकलो आहे. ती म्हणजे, ते राष्ट्रहिताला प्रथम प्राधान्य देतात', असे उद्गार मोदी यांनी काढले आहेत. दोन्ही देशांतील व्यापार वाढणार असल्यामुळे भारताच्या औद्योगिक क्षेत्रातील नरमाई दूर होण्यास मदत होणार आहे. तसेच दुसरीकडे, भारताच्या व्यापार धोरणावर वित्त आयोगाचे विद्यमान अध्यक्ष अरविंद पानगरिया यांच्यासारख्यांनी टीका केली होती. हे धोरण अधिकच संरक्षणवादी आहे आणि त्यामुळे भारतीय उद्योगांची कार्यक्षमता वाढणार नाही, असे त्यांचे मत होते.

मोदी यांनी 'मेक इंडिया ग्रेट अगेन' अशी घोषणा अमेरिका दौऱ्यात केली, तर मोदी भारतात चांगले काम करत आहेत, अशी प्रशंसा ट्रम्प यांनी केली. ट्रम्प यांच्या आक्रमक धोरणामुळे भारत-अमेरिका संबंध बिघडतील, ही भीती व्यर्थ असल्याचे त्यातून स्पष्ट झाले. जलट दोन्ही देशांतील संबंध एका नव्या उंचीवर जाणार आहेत. भारत ही उद्याची एक महासत्ता असणार आहे, याचे भान अमेरिकेला आहे. मुंबईवरील २६-११ दहशतवादी हल्ल्यातील आरोपी तहकूर राणाच्या प्रत्यार्पणास परवानगी देऊन अमेरिकेने भारताच्या मागणीची तत्परतेने दखल घेतली.

दिल्ली होऊ घातलेल्या अखिल भारतीय साहित्य संमेलनाचा नेहमीप्रमाणे गाजावाजा सुरू आहे. पण या संमेलनाच्या कार्यक्रम पत्रिकेवर एक नजर टाकली तर त्यात हा सगळा खटाटोप ज्याच्यासाठी सुरू आहे ते साहित्य आणि साहित्यिक औषधालाही सापडत नाहीत. नुकत्याच झालेल्या जयपूर लिटरेचर फेस्टिव्हलच्या पार्श्वभूमीवर तर आपले न्यून अधिकच प्रदर्शन अधोरेखित होते.

साल - २०१३. स्थळ - साहित्य संमेलन, चिपळूण उद्घाटक मा. शरद पवार यांनी भाषणात तत्कालीन अपरिचित कवयित्री कल्पना दुधाळ यांच्या 'सीझर कर म्हणतेय माती' या कवितासंग्रहाचा उल्लेख आपल्या भाषणात केला आणि राजकीय नेत्यांची साहित्य क्षेत्रात असणारी रची पाहून सुखद धक्का बसला. नवी दिल्ली येथे ९८ वे साहित्य संमेलन होणार ही बातमी वाचून माझ्यासारख्या दिल्लीस्थित साहित्यप्रेमी माणसाला भरभरून आले. मात्र संमेलनाचा कार्यक्रम जाहीर झाला आणि एका गोष्टे प्रकर्षाने जाणवली. मराठी माणसाला मातीची फार प्रबळ ओढ. त्यातल्या त्यात राजकारणी आणि साहित्य संमेलन आयोजकांना थोडी जास्तच. इतकी की संमेलन आयोजनात थेट त्यांनी मातीच खाल्ली. साहित्य संमेलनाचे आणि वाद ही खरंपाणू पुढे नेताना राजकारण्यांच्या गर्दीत संमेलनाचा दर्जा एवढा खालावला की हे साहित्य संमेलन नसून साहित्यशून्य संमेलन आहे अशी म्हणायची वेळ आली आहे. साहित्यिक आणि नेतेमंडळी यांच्यातील 'सरहद' ओलांडताना या संमेलनात कधीकाळी असलेली ती लक्ष्मणरेषा मरतुकडी झाली हे उमगलेच नाही.

उद्देशविहीन गर्दी कार्यक्रमाचे आयोजक असलेल्या पुणेस्थित 'सरहद' या संस्थेने ऑक्टोबरपासून वातावरण निर्मिती करण्यास सुरुवात केली. मात्र तेव्हापासून आजपर्यंत या संमेलनाच्या नावाखाली जेवढे कार्यक्रम दिल्लीमध्ये झाले त्यामध्ये साहित्यिक नावाचा प्राणी औषधालाही दिसला नाही. दुसरीकडे राजकारणी, सनदी अधिकारी, पत्रकार आणि त्यांचे नातेवाईक यांचा वावर या संपूर्ण अजेंड्यावर दिसतो. पहिला कार्यक्रम होता सी. डी. देशमुख पुरस्कार वितरणचा!

पुरस्कारार्थी ज्ञानेश्वर मूळे आणि ज्यांच्या हस्ते दिला ते नितीन गडकरी हे दोघेही साहित्याशी दूर दूर संबंध नसणारे! त्यावेळी असं वाटलं की पहिलाच कार्यक्रम आहे, तो देखील महाराष्ट्रपासून दूर!! त्यामुळे वातावरण निर्मितीसाठी केला गेला असेल! मात्र त्यानंतर महादजी शिंदे राष्ट्रीय पुरस्कार, निवडक खासदारांची मुलाखत, दिल्लीतील मराठी जनांचा सत्कार सोहळा या कार्यक्रमान्वये साहित्याशी दुरान्वयेही संबंध नसलेले हे 'संमेलन' नसून 'संमीलन' आहे की काय अशी शंका येते. मराठी माणसाला इतिहासात रमण्याची फार आवड! त्यात दिल्लीमध्ये मराठी साहित्य संमेलन आयोजित करणे म्हणजे काहीतरी दिल्ली जिंकण्याचा आव आणणे आणि 'दिल्लीचेही तख्त राखितो महाराष्ट्र माझा' म्हणून तेच तेच उगाळत बसून व्यवहारावादी दृष्टिकोनाला बगल देणे हेच महाराष्ट्र सद्दनातील कार्यक्रमाचे सूत्र झाले होते. १९७६ च्या कराड येथील संमेलनात अध्यक्ष दुराबाईंनी आणीबाणीवरून सरकारला फटकारले होते आणि यशवंतराव चव्हाण यांना व्यासपीठावर येण्यास विरोध केला होता. साहित्य हा अभिव्यक्तीचा सर्वोच्च आविष्कार असतो आणि या आविष्काराला बहरून न देण्यासाठी सरकारची यंत्रणेचा वरवंटा कायम फिरत असतो. त्यामुळे या दोघांमध्ये विस्तव जाणे तसे दुर्मीळच! तिथून स्वागताध्यक्षांच्या भूमिकेतून शिरकाव झालेली नेतेमंडळी उट आणि अरबांच्या गोष्टीप्रमाणे साहित्यिकांना तंबूबाहेर काढण्यात यशस्वी झाली. बातम्यांनुसार संमेलनाच्या कार्यक्रम पत्रिकेच्या घोषणेला दिरंगाई होण्यामागे आमंत्रित केले गेलेले नेतेमंडळी आणि सेलेब्रिटी घोषणा तारखा मिळणे अवघड होऊन बसले होते. अखेर त्याची घोषणा झाली. दुर्गाबाई भागवत, पु.ल. अशा राजकारण्यांना ठणकावून सांगणाऱ्या परंपरेत एक-दोन नाही तर तब्बल १५ पेक्षा जास्त मंत्र्यांची गर्दी यंदाच्या संमेलनात आढळून येईल.

झाकोळलेला अजेंडा कार्यक्रम पत्रिकेवर नजर फिरवताच लक्षात येईल की संपूर्ण आयोजनात सर्वात कमी कष्टात केलेली गोष्ट कोणती असेल तर ती कार्यक्रम रूपरेषा, परिसंवादाचे विषय आणि वक्तें यांची निवड! 'दोन ठिकाणे आणि तीन उद्घाटनांच्या सांध्यावर' वसलेल्या पहिल्या दिवसाकडे संमेलनासाठी साहित्यप्रेमींना देण्यासाठी काही उरलेच नाही. एखादा साहित्यप्रेमी दुसरा दिवस आपलाच म्हणून फार उत्साहाने छत्रपती शिवाजी साहित्यनगरीत गेला तर त्याला पहिला परिसंवाद मिळेल मराठी उद्योगकांचा! सुप्रसिद्ध मराठी व्यक्तींना संमेलनाचे अवकाश कमी पडू लागले म्हणून त्यांच्या जोडीदारांसोबत 'मराठीचा अमराठी संसार' या गोडस नावाने हळदी-कंकू समारंभ आयोजित करण्याचा प्रकार साहित्यमंडपात

घडतो आहे. दिल्लीमधील उच्च मध्यमवर्गीय आणि सनदी वर्गांमध्ये, विशेषतः महिलांमध्ये संक्रांतीच्या हळदी-कंकू समारंभाची लोकप्रियता मोठी आहे. आता सर्वांचेच संमीलन आहे म्हटल्यावर हा देखील प्रकार करण्याचा मोह आयोजकांना आवरला नाही. याचा अर्थ असा नव्हे की या सर्व प्रतिष्ठित व्यक्ती खुब्या आहेत. मात्र प्रत्येक गोष्टीचे एक स्थान असते. जेवायला बसल्यानंतर ताटात पाणी आणि पेल्यात भात घेतल्यानंतर जी अवघड अवस्था होईल तशीच ही काहीशी! साहित्याच्या यज्ञात साहित्य सोडून इतर समिधा सोडल्यामुळे कुंडातून अग्नी कमी आणि धूर जास्त अशी अवस्था झाली आहे. संध्याकाळी चारच्या सत्रात पहिल्यांदा साहित्य परिसंवादात औषधासारखी सापडण्याची शक्यता आपल्याला दिसेल. मग तिथून पुढील दोन-तीन परिसंवादांत साहित्य क्षेत्राचा चंचुप्रवेश आपल्याला दिसेल. शेवटच्या दिवशी दोन परिसंवादांत नेतेमंडळी आणि ऐतिहासिक घराण्यांचे वारसदार चर्चेला बोलावून संमेलनाची उंची खुजी करण्यात आयोजकांनी कोणतीही कसर सोडली नाही.

साहित्य संमेलनाच्या अजेंड्याचा चुराडा होण्यामागचे सर्वात मोठे कारण 'सरहद'चे घुमानच्या छायेतून बाहेर न येणे! आयोजकांनी २०१५ चे संमेलन पंजाबच्या ग्रामीण भागात यशस्वी करून एक मैलाचा दगड पार पडला यात शंका नाही. तुरळक उपस्थितीमुळे साहित्यावृत्ती प्रतीकांचा मुबलक वापर, महाराष्ट्र आणि पंजाब या दोन्हीकडील राजकारण्यांचा सढळ वावर या गोष्टी चालून जाणाऱ्या होत्या. मात्र दिल्लीचा विचार करताना ५० हजारांपेक्षा जास्त दिल्लीतील मराठी रहिवाशांच्या साक्षीने आपण साहित्याला नवीन वळण देऊ शकतो ही भूमिकाच आयोजकांना समजली नाही. निधी, बडेजाव आणि राजाश्रय या गोष्टींच्या मागे लागून राजकारणाचा बटव्याबोळ आलेला सरकारी दबाव आणि त्या बदल्यात ५० लाखांवरून दोन कोटींवर नेलेला शासकीय निधी हे उदाहरण पुरेसे बोलके आहे. बुद्धिवंतांना आपल्या तालावर नाचविणे हे कोणत्याही शासनाचे आवडते काम असते. संमेलनात मंत्र्यांना अवाजवी महत्त्व दिले जाते, एक आक्षेप घेऊन, १९८१ मध्ये मुंबईमध्ये काही साहित्यिकांनी असा येऊन मालतीबाई बेडेकरांच्या अध्यक्षतेखाली एक समांतर संमेलन भरविले. दुर्दैवाने समकालीन साहित्य संमेलने ही या महाराष्ट्राच्या साहित्यिक वर्तुळाच्या अनास्थेची स्मारके झाली आहेत.

संमेलनाची प्रासंगिकता आणि समकालीन साहित्य प्रवाह हे सगळे पाहता एक प्रश्न असादेखील पडतो की या संमेलनांनी आजपर्यंत काय मिळवलं? साहित्य संमेलने मराठी भाषिकांच्या वाङ्मयप्रेमातून उदयास आलेली महत्त्वाची संस्था आहे. स्वातंत्र्यपूर्व काळात राजकीय दडपणांना तोंड देत साहित्यिकांनी हैदराबाद आणि मडगाव येथील संमेलनांद्वारे स्वातंत्र्याचा आवाज उठविला. औरंगाबाद येथे संयुक्त महाराष्ट्राचा ठराव प्रचंड मताने संमत करण्यात आला. खुल्या अधिवेशनात मांडले जाणारे ठराव व त्यांची चर्चा यांना महामंडळपूर्व संमेलनांतून महत्त्वाचे स्थान असे. संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीचा ठराव १९४६ च्या बेळगाव संमेलनामध्ये प्रथम आला व पुढील संमेलनांनी त्याचा हिरिरीने पाठपुरावा केला. शुद्धलेखन, लिपिसुधारणा, प्रादेशिक विद्यापीठे, सीमाप्रश्न, विचार-स्वातंत्र्य यांसारख्या विषयांच्या चर्चेने अनेक संमेलने गाजली आहेत. कराडचे संमेलन आणीबाणीच्या प्रश्नाने गाजले, तर अकोल्याचे वाङ्मय पुरस्कार योजनेच्या संदर्भात शासनाच्या हस्तक्षेपाच्या प्रश्नामुळे गाजले. १९७७ चे पुण्याचे व १९७९ चे चंद्रपूरचे ही दोन संमेलने मराठवाडा विद्यापीठाच्या नामकरण प्रश्नाच्या निमित्ताने दलितांनी निदर्शने करून शेवटच्या दिवशी उधळून लावली.

मराठी विश्वकोशानुसार साहित्यप्रकारांतर्गत कथा, कादंबरी, काव्य, नाटक, निबंध, गीत, नाट्यछटा, भावगीत, महाकाव्य, लघुनिबंध, विनोद, शोकात्मिका, सुखात्मिका, अतिवास्तववाद, अभिजाततावाद, अस्तित्त्ववाद, निसर्गवाद, प्रतीकवाद, वास्तववाद, स्वच्छंदतावाद, संप्रदाय, अलंकार, छंदोरचना, नियमक कविता, प्रतिमा व प्रतिमासृष्टी, भावविरचन, मुक्तछंद, रससिद्धांत, दलित साहित्य, वाङ्मय, बालवाङ्मय, लोकसाहित्य असे साहित्यप्रकार आहेत. यातील किती प्रकारांवर संमेलनामध्ये चर्चा केली जाते हा देखील विचार करण्यासारखा प्रश्न आहे. तारा भावळकर या सध्याच्या साहित्य संमेलन अध्यक्षशा लोकसाहित्य, लोकसंस्कृती, लोकपरंपरा आणि लोककला या विषयांच्या अभ्यासक आहेत.

मराठी भाषेचे संवर्धन आणि आपली जबाबदारी

दिल्ली येथे ९८ वे अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन २१ ते २३ फेब्रुवारी दरम्यान होत आहे. मराठी भाषेला केंद्र सरकारकडून अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाल्यानंतर होणारे हे पहिलेच साहित्य संमेलन आहे. तसेच, पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते होणारे उद्घाटनही याला अधिक महत्त्व प्राप्त करून देईल. अशा या विशेष संमेलनानिमित्त मराठी भाषा संवर्धनासाठी आपली जबाबदारी काय? याविषयी माहिती देणारा लेख...

अशा शब्दात कवी सुरेश भट माय मराठीविषयी आपली भावना व्यक्त करतात. मराठी भाषा ही अति प्राचीन भाषा आहे. मराठी भाषेस अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाल्यामुळे तिची योग्यता सिद्ध झालेली आहे; पुढे काय? एखाद्या भाषेचे संवर्धन करणे म्हणजे ती भाषा एका पिढीतून दुसऱ्या पिढीकडे जशीच्या तशी जाणे. भाषेचे मूळ रूप कायम ठेवले तरच ती भाषा अभिजात राहते. दक्षिणात्यलोक हे काम खूप चांगल्या पद्धतीने करत त्यांच्या भाषेचे संवर्धन करत आहेत. दक्षिणेतील राज्यात एखादी व्यक्ती कुठल्याही जाती, धर्म, समुदायाची असली तरी घरातमध्ये तेथील मातृभाषा बोलली जाते. ही संस्कृती आपणासही अंगिकारावी लागेल. मराठी भाषेचे संवर्धन, प्रचार व प्रसार कसा होईल, याकडे लक्ष देण्याची गरज आहे. महानगरीय व मोठ्या शहरांमध्ये मराठी भाषेचा 'हास होत असल्याचे दिसून येते. गरजेनुसार इतर भाषाही जरूर बोलाव्यात पण मराठी भाषेची जणूक करून. शाळांमध्ये मराठी भाषा हा विषय द्वितीय किंवा तृतीय भाषा न ठेवता सर्व शाळेत हा विषय पहिलीपासून प्रथम भाषा म्हणून शिकविला गेला पाहिजे. असे केले तरच लहान मुलावर बाल मनापासून संस्कार होऊन तो चांगली मराठी बोलणारा विद्यार्थी म्हणून उदयास येईल. असे केल्याने आपोआपच भाषा अभिजात राहील; पुढच्या पिढीकडे जशीच्या तशी हस्तांतर होईल. सार्वजनिक ठिकाणी, कार्यालयात मराठीतूनच संवाद साधण्याची

पद्धत प्रत्येकाने सुरू केली पाहिजे. मित्रमंडळीत, नातेवाईकात, छोट्या मोठ्या कार्यक्रमात, लग्न समारंभात सगळीकडे घोषणा, भाषण, वार्तालाप हा जाणीवपूर्वक मराठीतच होईल, याकडे प्रत्येक महाराष्ट्रीयन व्यक्तीने पाहिले पाहिजे. प्रयत्न केले पाहिजेत. चालता, बोलता, फिरता मराठी भाषा जगली पाहिजे. जिथे कुठे बोलण्याची संधी मिळेल त्या ठिकाणी मराठीतच बोलले पाहिजे. स्वयंसेवी संस्था, शाळा, महाविद्यालय, मराठी भाषेशी निगडित काम करणाऱ्या संस्था, साहित्य परिषद यांनी वेगवेगळ्या स्तरावर ठराविक कालांतराने मराठी भाषेचा प्रचार व प्रसार होण्यासाठी मराठी भाषेतील वेगवेगळ्या स्पर्धा आयोजित केल्या पाहिजेत. जसे की निबंध लेखन, कविता लेखन, शुद्धलेखन, सुंदर हस्ताक्षर, वादविवाद, अभिवाचन, कविता वाचन, दररोजच्या वापरातील वापरात येणाऱ्या इंग्रजी शब्दांचा मराठी अनुवाद, सांस्कृतिक कार्यक्रम इत्यादी. मराठी भाषेचा प्रचार, प्रसार व संवर्धन उत्कृष्टरित्या होण्यासाठी दर्जेदार मराठी साहित्य निर्माण होण्याची तेवढीच गरज आहे. साहित्य हे मानवी दुःखाशी, भाव-भावनांशी तादात्म्य पावते. साहित्यिकांनीही समाजाशी एकरूप होऊन लेखन करावे. मराठी साहित्याचा केंद्रबिंदू ग्रामीण महाराष्ट्र आहे. ग्रामीण समाजामधून मोठ्या प्रमाणात लेखन होत आहे. म्हणूनच ग्रामीण समाजाचे प्रतिबिंब साहित्यात अधिक प्रमाणात येत आहे. ग्रामीण बोली भाषेत निर्माण होणारे साहित्य मग ते कथा, कादंबरी, आत्मचरित्र, कविता इत्यादी कोणतेही साहित्य असो ते प्रकाशित होणे आवश्यक आहे. नवसाहित्यिकास पुढे येण्याची संधी यामधून मिळेल व मराठी भाषेची विविध रूपे वाचकास त्या पुस्तकातून अनुभवायास मिळतील. स्वागताला 'बुके' नको पुस्तक द्या

मात्र परिसंवादात या विषयांचा अभाव जाणवतो. जयंत नारळीकर संमेलनाध्यक्ष असताना विज्ञानकथांसारख्या दुर्लक्षित विषयाला हात घालण्याची संधीदेखील हुकली. या संदर्भात विश्लेषण करताना कवयित्री कल्पना दुधाळ म्हणतात की, साहित्य संमेलन हे उपेक्षितांचे व्यासपीठ व्हायला हवे. निपाती येथे पिठाची गिरणी चालवून ३८ पुस्तके लिहिणाऱ्या महादेव मोरे यांचे उदाहरण देत त्या म्हणाल्या जोपर्यंत अशा लोकांचे साहित्य मुख्य प्रवाहात येत नाही तोपर्यंत संमेलनाचा उद्देश सफल झाला असे म्हणता येणार नाही. प्रसिद्ध लेखक बालाजी सुतार यांनी समकालीन मराठी साहित्यातील प्रवाहावर बोट ठेवताना असे सूचित केले की समाजमाध्यमांवरील मजकुराला साहित्य समजल्यामुळे आशयघन मजकुराची कमतरता निर्माण झाली आहे आणि उथळ लेखक आणि वाचक यांचे पेंव फुटले आहे. याच चर्चेत सुतारांनी असे सांगितले की समाजमाध्यमांवर स्वयंघोषित लेखक आणि वाचकांना ओळख मिळते, मान्यता नाही. मात्र नुकतेच एका प्रसिद्ध मराठी अभिनेत्रीला तिच्या कवितांसाठी साहित्य परिषदेने गौरविल्याचे उदाहरण साहित्याच्या दर्जाला मारक ठरत आहे. पुढे जाऊन असे म्हणता येईल की मराठी साहित्यात एक साहित्यप्रकार प्रसिद्ध झाला की त्याच प्रकारचे साहित्य लिहिण्यास झुंबड उडत आहे. एका बाजूला विचारसरणीशी बांधील ज्ञाननिर्मिती मोठ्या प्रमाणावर होत आहे तर दुसऱ्या बाजूला विशिष्ट समाजघटकाला चुचकारण्यासाठी हेतुपुरस्सर, इतिहासाशी आणि तथ्यांशी छेडछाड होत आहे. जागतिक साहित्यात अस्तित्तेचे प्रस्थ वाढताना दिसत आहे त्याचे हे प्रतिबिंब म्हणता येईल. जेएनयू प्राध्यापक शरद बाविस्कर यांच्या मते मराठी शिक्षणाबद्दल अनास्था दाखवून सरकार मराठी वाचक वर्गाच्या मुळावर घाव घालत आहे. साहित्य संमेलनाचे व्यासपीठ जोपर्यंत या वास्तववादी आह्वानांचा समावेश आपल्या चर्चेत करत नाही तोपर्यंत ते केवळ शोभेचे प्रारूप असेल.

देशाच्या राजधानीत संमेलन आयोजित करताना कित्येक संधी मराठी साहित्य विश्वाने गमावल्या आहेत. सर्वात पहिली गोष्ट म्हणजे कित्येक वर्षांपासून प्रलंबित असणारी अभिजात दर्जाची मागणी मान्य झाल्यानंतरचे हे पहिले संमेलन! वाढत्या प्रतिष्ठेबरोबर वाढती जबाबदारीही येत असते हे चित्र दुर्मीळ झालेला हा काळ. अशा वेळी साहित्य संमेलनामध्ये या विषयांवरील एखादा परिसंवाद संयुक्तिक ठरला असता. पुढे जाऊन बहुभाषिक दिल्लीच्या संस्कृतीमध्ये इतर भाषांमधील सारस्वताना मराठीच्या व्यासपीठावर आपल्याची संधी देखील गमावली गेली. फेब्रुवारीच्या पहिल्या आठवड्यात जयपूर लिटरेचर फेस्टिव्हल पंचतारांकित हॉटेलामध्ये पार पडले. तेथील वक्त्यांवर नजर फिरविली तर लक्षात येईल की प्रसिद्ध शास्त्रज्ञांपासून अर्थतज्ज्ञांपर्यंत, नोबेल विजेत्यांपासून विस्थापितांचा आवाज उठविण्यापर्यंत प्रत्येक क्षेत्रातील नामवंत लोकांचा त्यात सहभाग होता. त्यातल्या एका प्रमुख प्रायोजकाचं नाव होतं सकाळ मीडिया ग्रुप!! राजकीय हस्तक्षेपाशिवाय पाच दिवस पंचतारांकित ठिकाणी, दररोज १०० पेक्षा जास्त परिसंवादांचे आयोजन करणारा हा फेस्टिव्हल फक्त दीड दशके जुनू! याची तुलना अखिल भारतीय साहित्य संमेलनाशी केल्यानंतर आपल्याच कर्मदरिद्रीपणाची लाज वाटल्याशिवाय राहणार नाही. निधीबद्दल विचार करायचा झाला तर पुण्यात सर्वाई-भीमसेन संगीत महोत्सवासारख्या वार्षिक महोत्सवांना खासगी प्रायोजक मिळतात. साहित्य संमेलनामध्ये दर्जा ठेवता आला तर तिकडेही खासगी प्रायोजक मिळतील. मात्र आह्वानांचा सामना करण्यापेक्षा सरकारी झूल पांघरून डुलण्यात जबाबदार घटकांना सुख प्राप्त होत आहे तोपर्यंत हे बदल अशक्य आहेत. मानवनिर्मित संघटनांचे अधःपतन हा सामाजिक नियम आहे. मात्र प्रमाणाबाहेर खालावलेला दर्जा त्याच्या अस्तित्त्वाला हात घालतो. गेली काही दशके शरद पवार हे महाराष्ट्राच्या बौद्धिक आणि सांस्कृतिक अंगांना जोडणारा धागा राहिले आहेत. सुमारे १०० वर्षांच्या या वारशाच्या विसर्जन सोहळ्याचे ते मूकपणे अध्यक्षस्थान भूषवणार असतील तर आयोजक आणि शासक यांच्याबरोबर ते देखील या अधःपतनाला जबाबदार आहेत. सामान्य साहित्यप्रेमींसाठी संमेलन म्हणजे श्रावण-धारा असते. त्यांत न्हाऊन निघण्याचा आनंद और असतो. मात्र उद्देशविरहित उथळ साहित्य संमेलनाच्या आयोजनामुळे संमेलनाचा केंद्रबिंदू ना साहित्य राहिला आहे ना वाचक! श्रावणधारा या मानवनिर्मित धरणे भरण्यासाठी नसतात तर चराचरास पुलकित करण्यासाठी कोसळतात. या संमेलनरूपी सरी साहित्यप्रेमींसाठी असेच अक्षय्य ऊर्जास्रोत बनोत, हीच या लेखानिमित्त भाबडी अपेक्षा! नुकत्याच झालेल्या जयपूर लिटरेचर फेस्टिव्हलच्या पार्श्वभूमीवर तर आपले न्यून अधिकच प्रदर्शन अधोरेखित होते.

अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन, दिल्ली २०२५

प्रत्येक व्यक्तीची मराठी भाषा समृद्ध होण्यासाठी वाचन संस्कृती रुजविणे अतिशय महत्त्वाचे आहे. यासाठी प्रत्येक गाव, शाळा, शहर पातळीवर ग्रंथालयाची निर्मिती करणे आवश्यक आहे. कोणत्याही कार्यक्रमात, समारंभात अतिथींच्या स्वागतासाठी दिले जाणारे 'बुके' अर्थात पुष्पगुच्छ पद्धत बंद करून त्या ऐवजी 'बुक' म्हणजे पुस्तक देण्याची पद्धत प्रत्येकाने स्वीकारली पाहिजे. त्यामुळे मराठी साहित्यातील पुस्तकांचे वितरण होऊन ते वाचले जाईल. एकाने वाचल्यानंतर कुटुंबातील सर्व सदस्य वाचतील. कुटुंबातील सर्व सदस्यांनी वाचल्यानंतर मित्र, नातेवाईक यांना ते पुस्तक दिले गेले तर वाचन संस्कृती रुजवण्यास हातभार लागेल. पर्यायाने मराठी भाषेचा प्रचार, प्रसार व संवर्धन होण्यास या गोष्टी पूरक ठरतील. ई पुस्तक वाचन करण्यापेक्षा प्रत्यक्ष पुस्तक वाचन करणे कधीही उपयुक्त व फायद्याचे असते. मराठी भाषेस अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाल्याने काय होणार? मराठी भाषेस अभिजात भाषेचा दर्जा मिळाल्यामुळे बऱ्याच नवनवीन गोष्टी घडणार आहेत. त्यामध्ये केंद्र शासनाकडून भाषेचे संवर्धन करण्यासाठी ठराविक निधी उपलब्ध होईल. त्यामधून महत्त्वाच्या मराठी साहित्यकृतीचा इतर भाषेत अनुवाद होऊन जगभरात ते साहित्य पोहोचविले जाईल. महत्त्वपूर्ण साहित्य कृतीचे 'डिजिटायझेशन' केले जाईल. मराठी भाषेच्या साहित्याची आंतरराष्ट्रीय स्तरावर दखल घेतली जाईल. संपूर्ण भारतातील केंद्रीय विद्यापीठात मराठी भाषेचा विभाग सुरू होईल. वेगवेगळे अभ्यासक्रम शिकवले जातील. त्यामधून भाषेचा प्रचार, प्रसार होईल. मराठी भाषेचे विशेष अभ्यासक्रम सुरू करण्यास मदत होईल.

*****
- डॉ. सलीम शेख,
अधीक्षक अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, लातूर तथा साहित्यिक व मराठी भाषा विचारवंत

अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन, दिल्ली २०२५

मी तुरुंगात असताना छान झोपलो, दररोज फक्त दोन तास झोप घेणाऱ्या सलमान खानने केला खुलासा! पण तज्ज्ञ म्हणतात

बॉलीवूडचा भाईजान सलमान खानने अलीकडेच त्याचा पुतण्या अरहान खानशी झालेल्या संवादात त्याच्या जीवनशैलीबद्दल सांगितले. त्याने सांगितले की, बहुतेक दिवस तो फक्त दोन तास झोपतो. पण, जेव्हा तो तुरुंगात होता, तेव्हा त्याला चांगली झोप लागली होती. मी साधारणपणे दोन तास झोपतो आणि आणि महिन्यातून एकदा मला एक दिवस ७-८ तास झोप मिळते. कधी कधी सेटवर छोटीशा ब्रेकच्या वेळी मी थोड्या वेळासाठी झोपतो, असे सलमान खान म्हणाला.

अरहानच्या पॉडकास्ट 'इंडिया रिपॉर्टर' मध्ये बोलताना ५९ वर्षीय सलमान खानने सांगितले की, तो फक्त तेव्हाच झोपतो जेव्हा त्याला काहीच करण्यासारखे उरलेले नसत. म्हणूनच मी तुरुंगात असताना चांगली झोप घेतली. विमानात टर्बुलन्स येत असतानादेखील मी झोपतो. कारण- अशा परिस्थितीत मी काहीच

करू शकत नाही, असे तो म्हणाला.

एका प्रॉड व्यक्तीने दररोज ७-९ तास झोपणे, असे डॉ. सुधीर कुमार (कन्सल्टंट न्यूरोलॉजिस्ट, अपोलो हॉस्पिटल्स, हैदराबाद) यांनी सांगितले. झोपेच्या कमतरतेमुळे लडवणा, टाईप-२ मधुमेह, उच्च रक्तदाब, हृदयविकार, स्ट्रोक, डिप्रेशन, डिमेंशिया आणि काही प्रकारच्या कर्करोगाचा धोका वाढतो, अशी पुस्तती डॉ. कुमार यांनी जोडली.

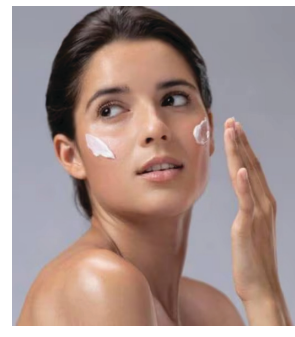
दीर्घकालीन आरोग्य धोक्यांसोबतच झोपेच्या कमतरतेमुळे विविध अल्पकालीन परिणामदेखील होऊ शकतात; जसे की कमी लक्ष लागणे, एकाग्रता कमी होणे, स्मरणशक्ती समस्या, डोकेदुखी, चिडचिड, कामाच्या ठिकाणी कमी उत्पादकता, असे ते पुढे म्हणाले. वाहन चालविण्याची क्षमतादेखील बिघडते आणि झोप न मिळालेल्या चालकांकडून वाहन अपघात होण्याचा धोका वाढतो, असे डॉ. कुमार यांनी ला सांगितले.

झोपेची नियमितता म्हणजेच साधारणपणे नेहमीच एकाच वेळी झोपायला जाणे आणि उठणे हेदेखील महत्त्वाचे आहे. नियमित झोपेची वेळ ही एकंदर आरोग्याच्या दृष्टीने चांगली आहे, असे डॉ. कुमार म्हणाले.

नियमित झोपेची वेळ राखणे, सकाळचे एक ठरलेले रुटीन तयार करणे आणि झोपण्याआधी स्क्रीनचा वापर टाळणे या गोष्टी चांगली झोप मिळवण्यास मदत करू शकतात.

महिलांनो, फेअरनेस क्रीम वापरताय? मग सावधान, किडनीवर होऊ शकतो गंभीर परिणाम; वाचा, तज्ज्ञ काय सांगतात.

बरेच जण त्वचेचा रंग उजळवण्यासाठी किंवा त्वचेचा पोत सुधारण्यासाठी फेअरनेस क्रीम किंवा इंजेक्शनचा वापर करतात. पण, अशा क्रीम्स आणि इंजेक्शनमुळे तुमच्या शरीरावर हानिकारक परिणाम होत असतात याकडे मात्र लोक दुर्लक्ष करतात. उजळ दिसण्यासाठी वर्षानुवर्षे ते अशा प्रकारच्या क्रीम्स, इंजेक्शनचा वापर करीत राहतात. पण, अशा क्रीम्स आणि इंजेक्शनमध्ये ग्लुटाथिओनचे प्रमाण अधिक असल्याने त्याचा फक्त तुमच्या त्वचेवरच नाही, तर इतर अवयवांवरही गंभीर परिणाम होत असतो. अलीकडील अनेक अभ्यासांतून असे दिसून आले आहे की, यापैकी काही उत्पादनांमध्ये शिफारस केलेल्या मर्यादित रासायनिक घटक आणि पाण्याचे प्रमाण अधिक असते; ज्यामुळे मूत्रपिंडावर परिणाम होऊ

शकतो. गेल्या काही वर्षात मेम्ब्रेनस नेफ्रोपॅथी (एमएन)ची अनेक प्रकरणे नोंदवली गेली आहेत. हा एक असा आजार आहे, ज्यात मूत्रपिंडाच्या शुद्धीकरण यंत्रणेचे नुकसान होते, ज्यामुळे प्रथिनाची मात्रा कमी होत जाते. इंडियन एक्स्प्रेसशी बोलताना चंद्रिदाल येथील नेफ्रॉलॉजी विभागाचे सहायक प्राध्यापक डॉ. राजा रामचंद्रन सांगतात की, फेअरनेस क्रीम मोठ्या प्रमाणात वापरल्या जातात आणि त्या पूर्णपणे चाचणी व नियामक मंजूरीनंतरच बाजारात उपलब्ध होतात. पण, तपासणीशिवाय बाजारात विकल्या जाणाऱ्या क्रीमस तुमच्या त्वचेसाठी सुरक्षित नसतात. त्यात पाण्यासारखे हानिकारक पदार्थांचे प्रमाण जास्त असते, जे मूत्रपिंडावर गंभीर परिणाम करतात. तसेच त्यातील ग्लुटाथिओनचे अधिक प्रमाणदेखील किडनी आणि मूत्रपिंडासाठी हानिकारक आहे.

लोकनायक संघटनेने मनपाच्या प्रवेशद्वारावर मांडला ठिय्या, लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे पुतळ्याच्या बाजूची जागा वाचनालय व सांस्कृतिक सभागृहासाठी आरक्षित ठेवण्याबाबत आयुक्तांना दिले निवेदन.

लातूर प्रतिनिधी : लोकनायक संघटनेच्या वतीने लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे पुतळ्याच्या बाजूची जागा वाचनालय व सांस्कृतिक सभागृहासाठी आरक्षित ठेवण्यात यावी व गंगगोलाईतील भाजी विक्रेत्यांचे पुनर्वसन करण्यात यावे या मागणीसाठी आज दिनांक १७ फेब्रुवारी रोजी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पार्क येथून महापालिकेवर मोर्चा काढून मनपाच्या प्रवेशद्वारावर ठिय्या मांडत मनपा आयुक्तांना निवेदन देण्यात आले आहे. लोकनायक संघटना वतीने या अगोदर मनपाला निवेदन देऊन उपोषणेही केलेली आहेत. त्याचबरोबर तत्कालीन पालक मंत्री कामगार मंत्री मा. ना.श्री. संभाजीराव पाटील निलगेकर यांनी सुद्धा त्यांना निवेदन दिल्यानंतर मातंग समाजातील सामाजिक कार्यकर्त्यांना त्यांनी ५ कोटी रुपये देण्याचे आश्वासन दिले होते. कालांतराने पालकमंत्री पद संपल्यानंतर आमदार अमित देशमुख यांना देखील मागणीचे निवेदन दिले होते. उपोषणे व वेगवेगळ्या आंदोलनांद्वारे मनपाला सदर जागा आरक्षित ठेवण्याची मागणी केलेली आहे. मात्र ही मागणी मनपाने गांभीर्याने घेतलेली नाही. त्यामुळे आज लोकनायक संघटनेच्या वतीने डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर पार्क ते महापालिकेच्या प्रवेशद्वारापर्यंत मोर्चा काढून मनपाच्या प्रवेशद्वारावर ठिय्या मांडून आयुक्तांना निवेदन देण्यात आले आहे. मनपाने या मागणीचा गांभीर्याने विचार करून सदरील जागेवरील वाहन तळ स्वरित हटवून लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे वाचनालय व सांस्कृतिक सभागृहासाठी दहा कोटी मंजूर करून मागणीची ताबडतोब अंमलबजावणी करावी. अन्यथा लोकनायक संघटनेच्या वतीने लोकशाहीर मागाने तीव्र स्वरूपाचे

आंदोलन करण्यात येणार असल्याचेही या निवेदनात म्हटले आहे. हा मोर्चा लोकनायक सामाजिक संघटनेचे अध्यक्ष महादूभाऊ रसाळ यांच्या मार्गदर्शनाखाली व सचिव बंटी गायकवाड यांच्या नेतृत्वात काढण्यात आला तर यावेळी मातंग समाजाचे ज्येष्ठ नेते जे गायकवाड, प्रीती माऊली लातूरकर, नानासाहेब उपाडे,

अमर शिंदे, अश्विन कांबळे, अतिश पाटोळे, पुरुषोत्तम चाटे, सुरेश गवळी, उर्मिला नवगिरे, साक्षीताई लातूरकर, पीता रणदिवे, दगडू उदार, अमित शिंदे, बिभीषण मस्के, चंद्रकांत पाटील, सुनील पात्रे, निलेश गायकवाड, बबलू शिरसात, पवन पौळ, इस्माईल सय्यद, विशाल रसाळ, अमोल

भालेकर, मुकेश कुंटणकर, नरसिंग काळदाते, बालाजी रसाळ, धनराज कांबळे आकाश माने, प्रमोद जोगदंड यांच्यासह मातंग समाजातील महिला व पुरुष यांच्यासह भाजीविक्रेते यांच्या निवेदनावर स्वाक्ष्या आहेत.

यकृताचे आरोग्य चांगले राखण्यासाठी काळी काँफी पिणे फायदेशीर? वाचा, तज्ज्ञांचे मत

सकाळी काँफी प्यायल्याने फक्त फ्रेशच वाटत नाही, तर तो तुमच्या यकृताचे रक्षण करण्याचा सर्वात सोपा मार्ग असू शकतो. डॉ. सीरियाक अंबी फिलिप्स यांच्या मते, काँफीमध्ये काही शक्तिशाली गुणधर्म आहेत, जे यकृताचे आरोग्य राखण्यास मदत करतात.

(ट्रिटर) वर शेर असे केलेल्या व्हिडीओमध्ये त्यांनी काँफी पिण्याचे अनेक फायदे सविस्तरपणे सांगितले. काँफी यकृतातील चरबीचे प्रमाण कमी करते, यकृतातील चरबीमुळे होणारी जळजळ व डाग कमी करते, फॅटी लिव्हर रोगाचे सिरॉसिसमध्ये रूपांतर होण्यास प्रतिबंध करते आणि सिरॉसिसच्या रुग्णांमध्ये यकृताच्या कर्करोगाचा विकास होण्यास प्रतिबंध करते किंवा कमी करते. हे काँफीतील घटकांच्या अँटी-फायब्रोटिक, अँटी-इम्फ्लेमेटरी, अँटी कोलेस्ट्रॉल व अँटीऑक्सिडंट्स प्रभावामुळे घडते, जे बहुतेकदा क्लोरोजेनिक अँसिड आणि कॅफेिनमुळे होते.

ज्यांनी बाळासाहेबांच्या विचारांना आणि हिदुवाला डॅमज केलं त्यांनी आता, एकनाथ शिंदे थेटच बोलले त्यांनी पुढे सांगितले, युरोपियन असोसिएशन ऑफ स्टडी ऑफ लिव्हर प्रॅक्टिस मार्गदर्शनानुसार, यकृताच्या कर्करोगाचा धोका असलेल्यांनी किंवा दीर्घकालीन यकृताचा आजार असलेल्या रुग्णांनी ते सेवन करावे. त्यांनी दिवसातून किमान तीन कप काँफी पिण्याची शिफारस केली आहे. डॉ. फिलिप्स पुढे म्हणतात की, झोपण्यापूर्वी किमान चार तास आधी काँफीचा शेवटचा कप घ्यावा. त्याशिवाय, ते म्हणतात की, काँफीचा रक्तदाब किंवा हृदय गतीवर परिणाम होत नाही आणि रिफ्लक्स, गॅस्ट्रोएसिड किंवा पोटात अल्सर होण्याचा त्रास होत नाही. यकृताच्या कर्करोगाचा धोका असलेल्या व्यक्तींनी, दररोज किमान तीन कप काळी, गोड न केलेली काँफी प्यावी. हे फायदे मुख्यत्वे क्लोरोजेनिक अँसिड आणि कॅफेिन यांसारख्या संयुगांपासून मिळतात, जे फॅटी लिव्हर रोग सिरॉसिससारख्या गंभीर स्थितीत जाऊ नये यासाठी किंवा थांबवण्यासाठी एकत्र काम

करतात.

पण यकृताच्या आरोग्यासाठी काँफी खरेच फायदेशीर आहे का? कोशिस हॉस्पिटलमधील इंटरनल मेडिसिनच्या वरिष्ठ सल्लागार डॉ. पलेती शिवा कार्तिक रेड्डी यांनी दी इंडियन एक्स्प्रेसला सांगितले, काँफीचे सेवन यकृताच्या आरोग्यासाठी फायदेशीर आहे, या दाव्याला अनेक अभ्यासांनी समर्थन दिले आहे. जर्नल ऑफ क्लिनिकल अँड एक्स्पेरिमेंटल हेपेटोलॉजी (२०१६) मध्ये प्रकाशित झालेल्या संशोधनात असे आढळून आले आहे की, दररोज किमान दोन कप काँफीचे सेवन केल्याने त्यातील अँटीऑक्सिडंट्स आणि दाहविरोधी गुणधर्मांमुळे यकृत फायब्रोसिस आणि सिरॉसिसचा धोका कमी होतो.

यामागील यंत्रणांमध्ये हे समाविष्ट आहे :

अँटी-फायब्रोटिक प्रभाव काँफी यकृतातील स्टेलेट पेशी सक्रिय होण्यास आणि जास्त प्रमाणात कोलेजन जमा होण्यास प्रतिबंध करते, कोलेजन हा यकृत फायब्रोसिसमधील एक प्रमुख घटक आहे. (वर्ल्ड जर्नल ऑफ हेपेटोलॉजी, २०१७).

अँटीऑक्सिडंट्स गुणधर्म काँफीमधील क्लोरोजेनिक आम्ल ऑक्सिडेटिव्ह ताण कमी करते, जे यकृताची जळजळ होण्यासह नुकसानीस कारणीभूत ठरतो (क्लिनिकल गॅस्ट्रोएन्टेरोलॉजी आणि हेपेटोलॉजी, २०२०).

लिपिड चयापचय नियमन काँफीचे घटक लिपिड ऑक्सिडेशन सुधारतात, यकृतातील चरबी जमा होण्यास कमी करतात, ज्यामुळे नॉन-अल्कोहोलिक फॅटी लिव्हर रोग वाढ रोखली जाते (पब्लिक हेल्थ, २०२१).

फायदेशीर डोसवर डॉ. रेड्डी यांच्या मते, वैज्ञानिक साहित्य या कल्पनेला समर्थन देते की, मध्यम काँफीचे सेवन यकृताच्या आरोग्याचे रक्षण करते.

बीएमसी पब्लिक हेल्थमध्ये २०२१ मध्ये झालेल्या एका अभ्यासात असे आढळून आले की, कॅफेिनयुक्त आणि कॅफेिनयुक्त नसलेली या दोन्ही काँफीमुळे दीर्घकालीन यकृत रोगाचा धोका लक्षणीयरीत्या कमी झाला. दररोज तीन ते पाच कप काँफी पिण्यातून हे फायदे आढळले. त्याव्यतिरिक्त, क्लिनिकल गॅस्ट्रोएन्टेरोलॉजी व हेपेटोलॉजी (२०२०) च्या अभ्यासात असे दिसून आले आहे की, दररोज तीन कपपेक्षा जास्त सेवन केल्याने यकृताच्या कडकपणा कमी होतो, असे डॉ. रेड्डी यांनी सांगितले. परंतु, ते सावध करतात की, जास्त काँफीचे सेवन (सहा कपपेक्षा जास्त) फायदेशीर ठरू शकत नाही आणि त्यामुळे अस्वस्थता किंवा अपचनाचा त्रास होऊ शकतो. अशा प्रकारे यकृताच्या फायद्यासाठी दररोज तीन ते पाच कप काळी, गोडविरहीत काँफी फायदेशीर ठरते.

भूक लागल्यावर फक्त मिंटची गोळी खाल्ल्यानं वजन कमी होतं का? पोषणतज्ज्ञांनी सांगितलं वजन कसं कमी करायचं

रोजचे धकाधकीचे जीवन आणि अनियमित जीवनशैली यामुळे लोकांचे वजन झपाट्याने वाढत आहे. त्यामुळे अत्यंत कमी वयामध्ये वेगवेगळे आजारदेखील निर्माण होत आहेत. दरम्यान, हेच वजन कमी करण्यासाठी डिजिटल कन्टेंट क्रिएटर शुभ हमीरवासिया यांनी अलीकडेच वजन कमी करण्यासाठी तीन हॅक सांगितले आहेत. या हॅकपैकी एक म्हणजे भूक कमी करण्यासाठी पुदीना प्लेवरची मिंटची गोळी, जी कोणत्याही दुकानात सहज उपलब्ध होते. मात्र, वजन कमी करण्यासाठी हा योग्य दृष्टिकोन आहे का? दी इंडियन एक्स्प्रेसने ही पद्धत प्रभावी आहे की नाही हे जाणून घेण्यासाठी चेन्नईच्या प्रामॅटिक न्यूट्रिशनच्या मुख्य पोषणतज्ज्ञ मीनू बालाजी यांच्याशी चर्चा केली. यावेळी पोषणतज्ज्ञ मीनू बालाजी यांनी या संदर्भात सविस्तर माहिती दिली आहे.

पोषणतज्ज्ञ सांगतात, मिंटची गोळी खाल्ल्यानं वजन कमी होऊ शकत नाही. जर तुम्हाला दिवसाच्या उरावीक वेळेस स्नॅक खाण्याची सवय असेल, तर मिंटची गोळी खाल्ल्यानं भूक तेवढ्यापुरती जाते. मात्र, अशा वेळी पॉपकॉर्न किंवा भाजलेले मखाना यांसारखे पदार्थ खाल्ले पाहिजेत. कारण- मिंटची गोळी तुमच्या आरोग्यासाठी फायदेशीर नाही. त्याच्या सेवनाने तुम्हाला पचनाच्या समस्या उद्भवू शकतात. त्यामुळे माउथ फ्रेशनर असण्याव्यतिरिक्त, मिंटची गोळी कोणतेही

वास्तविक आरोग्यदायी फायदे देत नाही.

सध्याच्या काळात बहुतेक लोकांचे काम हे डेस्कवर बसून असते. मग, ऑफिसमध्ये सतत एकाच जागी बसून लोक काम करताना दिसतात. त्यात आजकालचे लोक फास्ट फूड मोठ्या प्रमाणात खाताना दिसतात. एकाच जागी बसून काम करणे, फास्ट फूड मोठ्या प्रमाणात खाणे अशा अनेक गोष्टींमुळे लोकांना लडवणाचा सामना करावा लागतो. लोकांच्या शरीरातील चरबी वाढते, पोट सुटायला लागते. लोक वजन कमी करण्यासाठी अनेक वेगवेगळे उपाय करत असतात. मग जिमला जाणे, डाएट करणे अशा अनेकविध गोष्टी ते करत असतात. पण, कित्येकदा त्यांना दररोजच्या कामामुळे या गोष्टी करायला वेळ मिळत नाही. मात्र, फिट राहण्यासाठी तुम्ही घरच्या घरी काही योगासने करू शकता. जास्त फायबरयुक्त पदार्थ खा आहारात जास्त फायबरयुक्त पदार्थांचा समावेश करण्याचा

शकता. नियमित हालचालींमुळे कॅलरी बर्न होतात आणि एकूणच आरोग्य सुधारते. वजन कमी होणे मूलतः बर्न कॅलरी विरुद्ध वापरलेल्या

सह्या देण्यात आला आहे. जसे की फळे, भाज्या, धान्य आणि वेगवेगळ्या प्रकारची कडधान्ये. फायबर यामुळे तुम्हाला पोट जास्त काळ भरल्यासारखे वाटते आणि पचनास मदत होते. त्यामुळे तुम्ही अतिरिक्त खाण्यापासून दूर राहता. शारीरिक क्रिया वाढवा तुम्ही दिवसाला अधिक चालून तुमची दैनंदिन शारीरिक क्रिया वाढविणे महत्त्वाचे आहे. लिफ्टऐवजी पायऱ्या चढून किंवा नृत्य किंवा बागकाम यांसारख्या क्रियाकलापांमध्ये स्वतःला गुंतवून तुम्ही हे साध्य करू

कॅलरी यांच्या संतुलनावर अवलंबून असते. म्हणून दर आठवड्याला १५० मिनिटे मध्यम तीव्रतेचा व्यायाम करण्याचे लक्ष्य ठेवा.

अधिक ताकदीचे व्यायाम करा अधिक ताकदीच्या व्यायामाने केवळ चयापचय वाढविणारे स्नायू तयार करण्यास मदत होत नाही, तर शरीरातील चरबी कमी होऊन शरीराची रचनादेखील सुधारते. वेटलिफ्टिंग, बॉडीबिल्डिंग एक्ससाइज किंवा रेझिस्टन्स बँड वापरणे यांसारखे व्यायाम प्रकार तुमच्या वर्कआउट रुटीनमध्ये समाविष्ट करा. स्नायू बळकट करण्यासाठी आणि वजन कमी करण्यासाठी आठवड्यातून दोन किंवा अधिक दिवस चालणे, धावणे किंवा पोहणे यांसारख्या अॅरोबिक व्यायामाबरोबरच विविध व्यायाम प्रकार केले पाहिजेत.

ताण कमी करा दीर्घकालीन तणावामुळे भूक लागते. परिणामी वजन वाढू शकते. यशस्वीरीत्या वजन कमी करण्यासाठी तणावाचे व्यवस्थापन करणे महत्त्वाचे आहे. माइंड फुलनेससारख्या तणाव कमी करण्याच्या तंत्रांचा सराव करा, ध्यानधारणा, दीर्घ श्वासोच्छ्वास यांसारखे व्यायाम किंवा तुम्हाला आवडणाऱ्या छंदांमध्ये स्वतःला गुंतवा. लक्षात ठेवा, कोणतीही गोष्ट साध्य करण्यासाठी वेळ आणि सातत्य लागते. म्हणून संयम बाळगून आणि प्रत्येक गोष्ट आनंदाने करा.

संत सेवालाल महाराज यांच्या २८६ व्या जयंती निमित्त, अभिवादन कार्यक्रम, रक्तदान शिबिर व राज्यस्तरीय कवी संमेलन सोहळा उत्साहात संपन्न.

बीड/प्रतिनिधी राष्ट्रसंत क्रांतिकारी सेवालाल महाराज यांच्या २८६ व्या जयंतीनिमित्त संत सेवालाल महाराज चौक जालना रोड बीड या ठिकाणी सकाळी ८-३० वाजता चौकाचे सुशोभीकरण केल्यामुळे संत सेवालाल महाराज यांची प्रतिमा चौकात बसवण्यात आली. सकाळी संत सेवालाल महाराज यांचा जळभोग करण्यात आला. संत सेवालाल महाराजांचा भोगासाठी ज्येष्ठ, श्रेष्ठ, मान्यवर यांच्या हस्ते भोग लावण्यात आला.यानंतर संत सेवालाल महाराज व माता जगदंबा यांची आरदास (इति) करण्यात आली. आमदार संदीप (भैर्या) क्षीरसागर, माजी आमदार अमरसिंह पंडित, भाजपा जिल्हाध्यक्ष शंकर देशमुख, डॉ. योगेश (भैर्या) क्षीरसागर या प्रमुख मान्यवरांनी संत सेवालाल महाराज यांच्या प्रतिमेला हार घालून पुष्प अर्पण करून अभिवादन केले. सर्व मान्यवरांनी रक्तदान शिबीर युनिटला भेट दिली. मान्यवरांचे जयंती उत्सव समितीच्या वतीने हार, शाल व पुष्पगुच्छ देऊन सत्कार करण्यात आला. माजी आमदार सय्यद सलीम सलीम, अल्पसंख्याक समाजाचे नेते सलीम जहांगीर, माजी सभापती नवनाथ शिराळे, दूध संघाचे चेअरमन विलास बापू बडगे, माननीय शांतिनाथ डोरले, डॉ.देविदास नागरोजे,

प्रकाश ठाकूर, भीमशक्तीचे डॉ.अर्जुन विद्यागर तसेच बंजारा समाज बांधव व वेगवेगळ्या क्षेत्रातील पदाधिकारी बांधवांनी संत सेवालाल महाराज चौकातील येऊन संत सेवालाल महाराज यांच्या प्रतिमेला पुष्पअर्पण करून अभिवादन केले. सर्व समाजातील सामाजिक, शैक्षणिक सांस्कृतिक, राजकीय क्षेत्रातील सर्व प्रतिष्ठित व्यक्तीमहत्त्व, समाजसेवक, युवा कार्यकर्ते तरुण बांधव, सेवानिवृत्त अधिकारी,कर्मचारी, मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.. बीड शहरात सायंकाळी ४-०० वाजता बंजारा समाजातील सर्व महिला भगिनी यांनी संत सेवालाल महाराज चौकात येऊन संत सेवालाल महाराज यांना पुष्प अर्पण करून अभिवादन करण्यात आले. यानंतर सायंकाळी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर सामाजिक न्याय भवन नगर रोड, बीड. या ठिकाणी राज्यस्तरीय कवी संमेलन घेण्यात आले. यामध्ये राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त कवी प्राचार्य अरुण पवार परळी, डॉ. वीरा राठोड चाळीसगाव, शंकर राठोड नांदेड,सुरेश राठोड नागपूर,यांनी सर्वांचे मन जिंकून घेतले.कवी संमेलनासाठी बीड शहर व इतर तालुक्यातून समाजाचे बांधव मोठ्या प्रमाणात आले होते.

कवी संमेलनासाठी महिला भगिनी व समाज बांधव मोठ्या प्रमाणात उपस्थित होते. या कवी संमेलनासाठी माजी मंत्री जयदत्त (अण्णा)क्षीरसागर यांनी कार्यक्रम स्थळी भेट देऊन संत सेवालाल महाराज यांच्या प्रतिमेला

पुष्प अर्पण केले. व उपस्थित समाजबांधवाला संत सेवालाल महाराज यांचे विचार आणि कार्य सांगून शुभेच्छा दिल्या. यावेळी बीड शहरातील सर्व सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक, राजकीय क्षेत्रातील समाज बांधव मोठ्या संख्येने उपस्थित राहून कवी संमेलनास प्रतिसाद दिला.हास्य कवि संमेलन असल्यामुळे दिवस कसा गेला ते कळाले नाही.कवी संमेलन संपल्यानंतर सर्व समाज बांधवांनी प्रसादाचा आस्वाद घेतला. संत सेवालाल महाराज यांची २८६ व्या जयंतीनिमित्त अभिवादन कार्यक्रम रक्तदान शिबिर व कवी संमेलन अतिशय चांगल्या व नियोजनबद्ध पार पाडण्यासाठी बीड शहर जयंती उत्सव समितीचे अध्यक्ष भूषण (भाऊ) पवार, कार्याध्यक्ष अंकुश भाऊ राठोड, उपाध्यक्ष परमेश्वर जाधव, सचिन पवार कोषाध्यक्ष, नितीन चव्हाण प्रसिद्धीप्रमुख, विलास भाऊ राठोड, विठ्ठल पवार, उत्तम राठोड, बिबीषन राठोड यांनी अधिक परिश्रम घेतले. राज्यस्तरीय कवी संमेलन कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक डॉ. प्रा. जगन्नाथ चव्हाण यांनी केले. कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन अर्जुन चव्हाण, आभार प्रदर्शन परमेश्वर जाधव यांनी केले.

दिव्यांग व्यक्ती करता सुगम्य यात्रा

मुंबई / के. एच. हनवते :- दिव्यांग व्यक्तीसाठी सर्वसमावेशक गतिशीलतेचा अधिकार मिळण्याकरिता आणि त्यांना समाजामध्ये समाविष्ट करण्याकरिता केंद्र पुरस्कृत सुगम्य यात्रेला प्रारंभ करण्यात आला. दिनांक : ०७/०२/२०२५ ते ११/०२/२०२५ पर्यंत दिव्यांग व्यक्तींना धार्मिक व पर्यटन स्थळी प्रवास अडथळा विरहित सुलभ होण्याकरिता जनजागृती करण्यात आली दिव्यांग व्यक्तीसाठी शासकीय इमारती धार्मिक स्थळे, पर्यटन स्थळे मनोरंजनाची ठिकाण प्रवास करण्यासाठी (यस टु अक्सेस) ह्या पचा वापर करून जनजागृती करण्यात आली. दिनांक ७ फेब्रुवारी २०२५ रोजी हाजीहली मुंबई शहर येथून सुगम्य यात्रेला दिव्यांग कल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे व सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण मुंबई शहर यांच्या संयुक्त विद्यमाने हिरवा झेंडा दाखविण्यात आला. केंद्रशासन व राज्य शासनातर्फे ही मोहीम राबविण्याकरिता मुंबई शहर येथील धर्मादाय आयुक्त, शासकीय कार्यालय व नेहरू तारांगण येथे दिनांक १० फेब्रुवारी २०२५ रोजी दिव्यांग व्यक्तीसाठी सोयी सुविधा बाबत धर्मादाय आयुक्त चे प्रादेशिक उपायुक्त वैभव जाधव व जनसंपर्क अधिकारी प्रल्हाद कोकाटे यांच्यासोबत चर्चा करण्यात आली. तसेच ११ फेब्रुवारी २०२५ रोजी सिद्धिविनायक मंदिर चे कार्यकारी अधिकारी वीणा पाटील तसेच सिद्धिविनायक चे ट्रस्टी यांच्याशी चर्चा करण्यात आली व चैत्यभूमी येथे भेट देण्यात आली. दिव्यांग कल्याण आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य पुणे

व सहाय्यक आयुक्त, समाज कल्याण मुंबई शहर कार्यालय तसेच जिल्हा दिव्यांग पुनर्वसन केंद्र माहीम व राष्ट्रीय बौद्धिक दिव्यांग जनशक्तीकरण संस्थान क्षेत्रीय केंद्र नवी मुंबई तसेच अली यावर जंग नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ स्पीच अँड हॅरिंग डिसेबिलिटी बांद्रा तसेच कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम मुंबई व सिद्धिविनायक ट्रस्टचे संस्थापक तसेच चैत्यभूमी येथील पदाधिकारी इत्यादी सर्व संस्था व शासकीय कार्यालय या सुगम्य यात्रेसाठी सहभागी झालेले होते.

केज तालुक्यातील येवता येथील ४९ भाविक कुंभमेळ्यासाठी प्रयागराजकडे रवाना

अवादा कंपनीने भाविकांना प्रयागराजला जाण्यासाठीचे मोफत केले आयोजन;या उपक्रमाचे सर्व स्तरातून होतेय कौतुक

केज /प्रतिनिधी केज तालुक्यातील येवता येथील ४९ भाविक कुंभमेळ्यासाठी प्रयागराजकडे रवाना झाले आहेत तर अवादा कंपनीने भाविकांना प्रयागराजला जाण्यासाठीचे मोफत आयोजन केले आहे.या उपक्रमाचे सर्व स्तरातून कौतुक होत आहे. याबाबतची सविस्तर माहिती अशी की,केज तालुक्यात अवादा कंपनीचा पवनचक्की प्रकल्प चालू झाला असून ज्या लोकांना कुंभमेळ्यासाठी जाण शक्य नाही अशा लोकांसाठी अवादा कंपनीने येवता येथील ४९ भाविकांना कुंभमेळ्यासाठी जाण्याची सोय केल्याने भाविकांतून कंपनीचे आभार व्यक्त केले जात आहे. या यात्रेमध्ये अवादा कंपनीकडून भाविकांच्या सर्व सुख सोयी मोफत उपलब्ध करून देण्यात येणार आहेत असेही अवादा कंपनीचे कर्मचारी राहुल देठे यांनी आमच्या प्रतिनिधीशी बोलताना स्पष्ट केले आहे. सदरील यात्रेकरूंना आयडेंटि कार्ड देऊन यात्रेमध्ये काही अडचण आल्यास या कार्डचे महत्व समजावून सांगितले कोणी जर यात्रेच्या दरम्यान चुकले तर हे कार्ड पोलिसांना दाखविल्यास आपण कुठेही चुकनार नाहीत व अडचण भासणार नाही. आपण आपले कार्ड यात्रा पूर्ण होईपर्यंत आपल्या गळ्यात ठेवावे अशी माहिती राहुल देठे यांनी समजावून यात्रेकरूंना सांगितले. यात्रेसाठी ट्रॅव्हल्स, राहणे, जेवण यासह इतर सुविधा कंपनीकडून मोफत उपलब्ध करण्यात आलेल्या आहेत. यामुळे भाविकांतून समाधान व्यक्त केले जात आहे. सदर यात्रा चार ते पाच दिवसांची असून या रूटवर

यात्रेकरूंची सर्व सोय उपलब्ध करून देण्यात आलेली आहे यामध्ये अवादा कंपनीकडून ट्रॅव्हलिंग जेवण व इतर सोयी करण्यासाठी अवादा कंपनीचे कर्मचारी राहुल यादव हे यात्रेकरूंच्या सोबत सर्व यात्रा पूर्ण होईपर्यंत राहणार आहेत. सदरील यात्रेकरूंना निरोप देण्यासाठी गावचे प्रथम नागरिक सरपंच विलास आप्पा जोगदंड तसेच कंपनीचे कर्मचारी राहुल देठे यांच्या सह गावातील नागरिक मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. यावेळी ट्रॅव्हल्स गावात आल्यानंतर सर्वप्रथम ट्रॅव्हलला अवादा कंपनीचे बॅनर लावून ट्रॅव्हल्सची पूजा करून गाडीला हिरवा झेंडा दाखवून ४९भाविक यात्रेसाठी रवाना झाले आहेत.

११० लाभार्थ्यांची वैयक्तिक शौचालयाची बिले अडकली,

किनवट: शेख शौकत :-स्वच्छ भारत मिशन'चा मोठा गाजावाजा केला. त्या अंतर्गत अनेक गावांत वैयक्तिक शौचालये झाली. पण दहा महिन्यांच्या वर कालावधी लोटूनही २१० वैयक्तिक शौचालयांचे २५ लाख २० हजार रुपये अजूनही थकलेले आहेत. अनेक शौचालयांचे प्रस्ताव सादर करूनही निधीचा पुरवठा नसल्याने फायली दाखल करणे थांबवले आहे. शौचालय बांधून दहा ते अकरा महिने होऊनही अनुदान दिले जात नसल्याने खेते मारून लाभार्थी हैराण झाले आहेत. स्वच्छ भारत मिशनचा बोजवारा उडाल्याचे चित्र आहे. स्वच्छ भारत मिशन अंतर्गत ग्रामीण भागात वैयक्तिक शौचालये लाभार्थ्यांनी बांधली. त्याचे बिलही पंचायत समितीच्या स्वच्छ भारत मिशन विभागात सादर केले. २१० लाभार्थ्यांच्या खात्यात अद्यापही कमी जास्त २५ लाख २० हजार रुपयांची रक्कम जमा झालेली नाही. तर सार्वजनिक शौचालयांचे कमी जास्त ३२ लाख रुपये व सांडपाणी घनकचरा व्यवस्थापनाअंतर्गत

४७ग्रामपंचायतींच्या हद्दीत केलेल्या १८२ कामांचे कमी जास्त २ कोटी रुपये अडकूनच आहेत. काम करून निधी नसला तरी वरिष्ठ मात्र कामे करण्याचा तगादा लावत असल्याने यंत्रणा हतबल झाली आहे.

घरकुल योजनेच्या लाभार्थ्यांना दिला जातो लाभ ग्रामीण क्षेत्रात स्वच्छता आणण्यासाठी शासनाने स्वच्छ भारत मिशन हा उपक्रम राबविला आहे. त्या अंतर्गत वैयक्तिक शौचालयावर भर देण्यात आला आहे. घरकुल योजनेच्या लाभार्थ्यांना या शौचालयाचा लाभ देण्यात येतो. कमी जास्त लाख २० हजार रुपयांची रक्कम जमा झालीच नाही त्यानुसार २१० लाभार्थी शौचालय बांधून मोकळे झाले आहेत. असे असले तरी त्यांची बिले अजूनही पेंडिंग असून पंचायत समितीच्या स्वच्छ भारत मिशन विभागात लाभार्थी खेते मारून हैराण झाले आहेत. ग्रामपंचायतीने बांधलेल्या सार्वजनिक शौचालयाचे ३२ लाख रुपये तर सांडपाणी घनकचरा व्यवस्थापनाअंतर्गत कमी जास्त केलेल्या १८२ कामांची दोन कोटी रुपयांची देयके निधी उपलब्ध नसल्याने थांबली आहेत. ही योजना प्रभावीपणे राबविली जात होती. परंतु आता तिचा बोजवारा उडाला आहे.

बीडमध्ये चार महिन्यांपासून कंत्राटी कर्मचारी नियुक्तीच्या प्रतीक्षेत,न्यायासाठी मा.पालकमंत्री मा.अजितदादा पवार यांना साकडे.

केज/प्रतिनिधी महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना अंतर्गत कामकाजासाठी विविध पदांची भरती केली जाते. यात .ऐ. पी.ओ. पी.टि.ओ. व सी.डी.ई.ओ. यांचा प्रामुख्याने समावेश आहे. ग्रामीण भागात रोजगार मिळवून देण्यासाठी या योजनेचा महत्वाचा वाटा आहे.पाणी प्रशावर काम करत असताना उन्हाळ्यातील बरीचशी कामे पूर्ण करण्यात ही योजना यशस्वी ठरली आहे. सध्या बीड जिल्ह्यात शेतकऱ्यांमार्फत सिंचन विहीर, विहीर पुनःभरण, जलतारा, शेततळे इत्यादी कामांची मागणी होत आहे. सध्या ही कामे पूर्णत्वाकडे नेण्यासाठी कार्यरत असलेले कर्मचारी मनुष्यबळ यासाठी अपुरे पडताना दिसत आहे.२७/०९/२०२४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार अनुद्येय पदांच्या संख्येनुसार बीड जिल्ह्यात एकूण २३९ पदांची आवश्यकता असताना आजरोजी फक्त १७६ पदेच भरली आहेत. बीड जिल्ह्यामध्ये ६३जागा अजूनही रिक्त असून त्यापैकी फक्त ४७ जागांसाठी दि.१३/१०/२०२४ पर्यंत कंत्राटी मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्यात आले होते. सदरील उपलब्ध करून देण्यात आलेल्या कंत्राटी कर्मचाऱ्यांना अजूनही नियुक्त्या दिलेल्या नाहीयेत.यामुळे सध्या कार्यरत असलेल्या कर्मचाऱ्यांवर अतिरिक्त कामांचा ताण वाढत चालला आहे.परिणामी कर्मचारी अभावी बीड जिल्ह्याची म.प्रा.रो.ह.यो योजनेत वेळेत काम करण्याची गुणवत्ता महाराष्ट्रात सर्वात खाली गेली आहे. पुरेसे कर्मचारी उपलब्ध नसल्याने सदरील म.प्रा.रो.ह.यो योजनेत शेतकऱ्यांची कामे पूर्ण करण्यासाठी शेतकऱ्यांना दिवसेंदिवस ताटकळत रहावे लागत आहे,यामुळे लाभार्थ्यांनाही वेळेत मजुरी उपलब्ध होण्यास सध्या विलंब होत आहे.कर्मचारी अभावी शेतकऱ्यांना व मजुरांना अशा होणाऱ्या नाहक त्रासाला नाईलाजाने सामोरे जावे लागत आहे. सर्व कंत्राटी कर्मचाऱ्यांनी नियुक्त्याबाबत विचारणा केली असता बीड जिल्ह्याचे प्रशासन सकारात्मक असूनही चार महिन्यांपासून कंत्राटी कर्मचारी यांना मिळणारे तुटपुंजे मासिक वेतनही नियुक्ती अभावी मिळत नाहीये करिता परिवाराचा आर्थिक बोजा कंत्राटी कर्मचाऱ्यांवर वाढतच चालला आहे. करिता उपमुख्यमंत्री तथा बीड जिल्ह्याचे पालकमंत्री मा.अजितदादा पवार यांनी चार महिन्यांपासून रखडलेल्या नियुक्त्याकडे लक्ष घालून कंत्राटी कर्मचाऱ्यांना न्याय मिळवून द्यावा अशी भावना सर्वत्र कंत्राटी कर्मचाऱ्यात व्यक्त होत आहे.

गोकुंदा येथे संत सेवालाल महाराज यांची जयंती मोठ्या थाटात साजरी

किनवट:शेख शौकत :-बंजारा समाजाचे संत सेवालाल महाराज यांची २८६ वी जयंती गोकुंदा येथील संत सेवालाल महाराज मंदिरात संत सेवालाल महाराज यांचे ७ वे वंशज महंत नेहरू महाराज यांची प्रमुख उपस्थितीत साजरी करण्यात आली. बंजारा समाजाच्या महिला ह्या पारंपरिक वेशभूषेत मोठ्या संख्येने उपस्थित होत्या तर त्यावेळी पारंपरिक वाजंत्री, पारंपरिक नृत्य करणाऱ्या टोळींचा ही समावेश होता. जयंती समारोहाच्या सुरवातीला श्रीमती बेबीताई नाईक यांच्या हस्ते संत सेवालाल महाराज यांना भोग लावण्यात आला भोग ही एक बंजारा समाजातील देवी देवतांची पूजा करण्याची पारंपरिक पद्धत असून ज्यामध्ये अग्नी प्रज्वलित करून त्यामध्ये तूप, हळदी, कुंकू व लापशी चढवण्यात येते व या नंतर जयघोष करण्यात येतो. श्रीमती बेबीताई नाईक यांनी बोलताना सांगितले की, नाईक साहेबांच्या निधनानंतर जनतेनी आमच्या घराण्यावर दाखवलेल्या प्रेमानुळे मी आपल्या सर्वांचे कृतज्ञ आहे. यावेळी बोलताना महंत नेहरू महाराज यांनी सांगितले की बंजारा समाजाने व्यसनानिधनेत पासून लांब राहिले पाहिजे. तर माजी खासदार हरिभाऊ राठोड यांनी संत सेवालाल महाराज यांच्या

जयंती साजरी करण्याचे महत्त्व व बंजारा समाजाच्या एकोप्याचे महत्त्व किती महत्त्वाचे आहे या विषयी भाष्य केले. प्रा. कैलास राठोड यांनी संत सेवालाल महाराज यांच्या दूरदृष्टी बाबत काही उदाहरणे देऊन सेवालाल महाराज यांनी त्या काळी सांगितलेल्या बाबी आज कशा प्रकारे तंतोतंत खऱ्या ठरतात या विषयी विस्तृत मार्गदर्शन केले. व माजी आमदार स्व. प्रदीप नाईक यांच्या कार्याविषयी स्मरण केले. तर यावेळी माजी खासदार हरिभाऊ राठोड, श्रीमती बेबीताई प्रदीप नाईक, प्रकाश राठोड, बंडू नाईक, प्रा. कैलास राठोड, नंदूभाऊ

पवार, मधुकर राठोड, दत्ताराम मोहिते, ड राहुल धनलाल नाईक, अमित नाईक, अनिल पाटील क-हाळे, ठाकूर जाधव, लक्ष्मण मिसेवार, किनवटचे माजी नगराध्यक्ष साजिद खान, माहूरचे नगराध्यक्ष फिरोज दोसानी, धरमसिंग राठोड, ज्ञानेश्वर दहिफळे, आदिवासी आघाडीचे रामा उईकें, मेघराज जाधव, अंकुश जाधव, बंटी जोमदे, मारुती रेकुलवार, रोहिदास जाधव, पुरषोत्तम येरंडलावार, किशन राठोड, प्रेमसिंग जाधव, दत्ताराम जाधव, वाय एम राठोड, संतोष आडे, संचालक प्रेमसिंग जाधव, गुतेदार गुलाब जाधव, सरु भाई चिखलीकर, वसंत राठोड, के.जी राठोड, विनोद राठोड, सुभाष नाईक, ज्योतिबा गोनाकर, दत्ता कसबे, कैलास जाधव बालाजी बामणे राम जाधव कोठाठीकर प्रा. राजीव राठोड, प्रा.घनशाम राठोड, प्रा. वसंत भा. राठोड, रमेश राठोड, साहेबराव राठोड पुजारी नामदेव चव्हाण यांच्यासह अनेकांची उपस्थिती होती तर कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन दुर्गादास राठोड यांनी केले तर आभार प्रदर्शन उपसभापती राहुल नाईक यांनी केले.